

KAIŠIADORIŲ
muziejus

1998–2003

KAIŠIADORIŲ muziejus

1998–2003

Kaišiadorys • 2003

UDK 069(474.5)
Ka-162

Sudarytojas	Olijardas Lukoševičius
Redaktorė	Danutė Grigonienė
Viršelio dailininkė	Diana Tomkuvienė

TURINYS

Ižanga	7
Kaišiadorių istorija ir jos palikimas / Olijardas Lukoševičius	8
Muziejaus priešistorija / Olijardas Lukoševičius	17
Rinkiniai / Diana Tomkuvienė	20
Archeologiniai rinkiniai / Arvydas Asadauskas	24
Istoriniai rinkiniai / Rolandas Gustaitis	28
Etnografiniai rinkiniai / Lina Žižliauskaitė	40
Dailės rinkiniai / Diana Tomkuvienė	52
Parodos / Diana Tomkuvienė	58
Tyrinėjimai / Rolandas Gustaitis	62
Leidiniai / Olijardas Lukoševičius	64
Archyvas / Rolandas Gustaitis	68
Biblioteka / Rolandas Gustaitis	69
Folkloro ansambliai / Lina Žižliauskaitė	70
Internetinė svetainė / Lina Žižliauskaitė	72
Priedas: bibliografinė apžvalga / Rolandas Gustaitis	73
Padėka	78

Šiame leidinyje pirmąkart ryžomės pristatyti Kaišiadorių muziejų tarsi skubėdami paskleisti žinią, kad jis yra, nes per visą dvidešimtąjį amžių muziejaus kūrimo Kaišiadoryse nelydėjo Fortūna. Prieš aštuonis-septynis dešimtmečius, tai yra tuo pačiu metu, kai buvo pradėtas kurti muziejus Kaišiadoryse (1927 m.), pradėta kurti ir ligoninė, bankas, paštas, mokyklos (privalomas pradinis mokymas pradėtas tik 1930 m.), vaikų darželis (1933 m.), viešoji biblioteka (1936 m.), gimnazija (1937 m.) ir kitos įstaigos, be kurių šiandieną nebeįsivaizduojame civilizuotos aplinkos. Nors optimistinio požiūrio prarasti taip pat negalime – juk pačiais skirtingiausiais ir nepalančiausiais praėjusio amžiaus laikotarpiais matome vis atnaujinamas pastangas jį įkurti.

Tačiau svarbiausias mūsų tikslas šiame leidinyje atskleisti tai, kad Kaišiadorių, Žiežmarių, Žaslių, Rumšiškių, Kruonio, Paparčių ir kitose vietovėse šimtmečiai neišnyko be pėdsakų, kad kūrybiškumas ir šioje žemėje paliko savo ženklus. Daugiau žinių sukaupia apie archeologinius, architektūrinius ar istorinius paminklus, tačiau juk didžioji paveldo dalis yra kilnojamosios kultūros vertybės.

Trumpai apibendrinus galėtume pateikti tokią penkerių metų (1998–2003 m.) veiklos statistiką: sukaupia apie 14 000 eksponatų, kurie komplektuojami archeologijos, istorijos, etnografijos, dailės ir gamtos skyriuose; archyve – apie 500 tyrinėjimų bylų, 130 filmuotų videojuostų, 2000 fotografijų, 60 audio-kasečių; išleista daugiau nei 10 leidinių...

Iki šiol dažniausia rajono spaudoje gvildenama muziejinė tema – kur rasti muziejui patalpas, kuriose galėtų rengti ekspozicijas, parodas, renginius, priimti lankytojus, ekskursijas ir teikti kitas paslaugas. Tai tebėra opiausias klausimas. Dažnai netgi muziejaus veiklos pradžia skaičiuojama tik nuo jo atidarymo lankytojams. Tačiau šiandieninė būklė bet kuriuo atveju yra daug geresnė, nei buvusi iki 1998-ųjų, kai dėl patalpų trūkumo muziejinė veikla būdavo atidėliojama „geresniems laikams“.

Taigi, šiandieną belieka padėkoti visiems, prisidėjusiems prie vietovės kultūrinio palikimo išsaugojimo, kuris būtų neįmanomas be muziejaus kaip savivaldybės įgaliotos institucijos. Priimkite šį leidinį kaip mūsų padėkos ženklą.

KAIŠIADORIŲ ISTORIJA IR JOS PALIKIMAS

Olijardas Lukoševičius

Dar kartą sugrįžkime į Kaišiadorių praeitį sugretindami ją su nauja tema – kultūriniu paveldu, ypač tuo, kurį matome į vietovės praeitį ir dabartį žvelgdami per muziejininkystės prizmę.

Kas buvo pirmieji šių vietų gyventojai? Seniausios akmens amžiaus gyvenvietės Kaišiadorių rajone atrastos palei Nemuną ir Kalvių ežero pakrantėje. Šioje vietoje žmonės gyveno jau prieš 10 tūkstančių metų (IX–VIII tūkst. pr. Kr.). Nors išlikę to meto žmonių gyvenimo pėdsakai gana kuklūs (nežymus kultūrinis sluoksnis žemėje su titnago nuoskalomis ir pavieniais dirbiniais), tačiau šie

atradimai mums reikšmingi – tai duomenys apie pirmuosius šių vietų gyventojus. Bene populiariausias (galima sakyti – tipinis) akmens amžiaus radinys – akmeninis kirvis. Jų randama įvairiose rajono vietose, nemažai pateko į mokyklas, tad neatsitiktinai daugiausia mokytojų dėka muziejuje susikaupė apie 20 akmeninių kirvių.

Kalviuose rasti radiniai liudija seniausią priešistorinį laikotarpį, jo pabaigą iliustruoja prie Neries rasti IX–XII a. geležiniai ginklai – ietigaliai ir kirvis. Nors jie rasti ariant lauką, atsitiktinai, tačiau panašių radinių čia galima tikėtis rasti ir daugiau, nes netoliese stūkso

*Buvusio Paparčių vienuolyno
archeologinių kasinėjimų metu
2000–2002 m. atidengtos
XVII amžiaus pastatų liekanos*

*Akmeniniai kirviai, rasti
įvairiose rajono vietose*

įspūdingasis 25 metrų aukščio Budelių pilialkalnis, ant kurio ankstyvaisiais viduramžiais stovėjo medinė pilis. Tankus pilių tinklas buvo ir prie Nemuno, dabartinėse Kruonio ir Rumšiškių seniūnijose.

Archeologiniai radiniai sudaro gana nedidelę muziejaus eksponatų dalį, nes archeologinių tyrinėjimų „aukso amžius“ pasibaigė dar iki muziejaus įkūrimo. Tikslingi tyrinėjimai nuo 1998–ųjų vyko 1999–2000 m. Kalvių akmens amžiaus gyvenvietėje (archeologas – E. Štavičius), 2000–2002 m. – XVII–XIX amžiais buvusio Paparčių dominikonų vienuolyno vietoje (archeologas – A. Žalnierius) ir 2002 m. – įvairiose rajono vietose, kurias žvalgomųjų ekspedicijų metu tyrinėjo Kultūros paveldo centro Archeologijos skyrius (vadovas – B. Dakanis). Kiekvieno šio tyrinėjimo metu rasti daiktai pateko į mūsų muziejų ir tapo naujo archeologinio rinkinio pagrindu.

*Glazūruoto koklio
fragmentas – atsitiktinis
radinys iš Žaslių dvarvietės*

Paveikslas ant stiklo „Šv. Marija Magdalietė“ (XVIII a.) – buvusios Papartėlių dvaro koplyčios relikvija

Vėlyvo muziejaus įkūrimo išdava yra ir tai, kad vargiai kada galėsime daiktine medžiaga atskleisti viduramžių ir naujųjų laikų gyvenimą, nors esame tarp keturių istorinių Lietuvos sostinių, taigi čia nebuvo kultūrinė dykra, veikiau sankryža, ties kuria dabar galime suskaičiuoti daugiau prarasto negu sukaupto... Ypatinga netektis – tiesiogine šio žodžio prasme daugiau nei prieš šimtmetį nuo žemės

paviršiaus nušluotas Paparčių dominikonų vienuolynas – šio regiono unikumas, ne tik religinis, bet ir švietimo bei meno židinys. Neturime daiktinių įrodymų, galinčių pagrįsti faktografinius duomenis, kad čia, sostinių prieigose, stovėjo daug pilių, kad plačiose dvarų žemėse įsikūrusiuose prašmatnesniuose didikų Oginskių, Romerių ar valstybiniuose valdovų rūmuose bei dešimtyse mažesnių dvarelių bei

bajorkaimių buvo kaupiamos vertingos kolekcijos arba tiesiog buitiniai daiktai, atspindėję elitiškumo siekius. Ko verta vien Zūbiškėse Zaleskių dvare XIX a. sukaupta kolekcija, stebinusi net pasaulio mačiusį atvykėlį. 1940 m. nacionalizacija sudavė galutinį smūgį Romerių, Strumilų, Šimašių, Jasinskių ir kitiems dvarams, sunaikindama ne tik nuosavybę, bet ir juose sukauptas vertybes, kurias dar buvo bandoma gelbėti formaliu surašymu.

Buvusio Vladikiškių dvaro rūmai, kurie nuo XVII a. iki XX a. priklausė didikams Romeriams

Dainavos dvaro ponios

Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės žemėlapis fragmentas. 1613 m.
Žemėlapyje pažymėtos ir devynios rajono gyvenvietės: Darsūniškis, Gegužinė, Kruonis, Strėvininkai, Paparčiai, Rumšiškės, Žūbiškės, Žasliai ir Žiežmariai

Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės žemėlapis fragmentas. 1749 m.

Vilniaus gubernijos žemėlapis fragmentas su nurodytais pašto ir didžiausiais keliais, pašto stotimis ir atstumais tarp jų (varstais). 1829 m.
Žemėlapyje pažymėta Kruonis, Paparčiai ir Rumšiškės. Pažymėtas pašto kelias Žiežmariai-Gegužinė, eįs ir per dabartinę Kaišiadorių miesto teritoriją. Punktyrinė linija, kertanti dabartinę rajono teritoriją – Vilniaus gubernijos Kauno ir Trakų apskričių riba

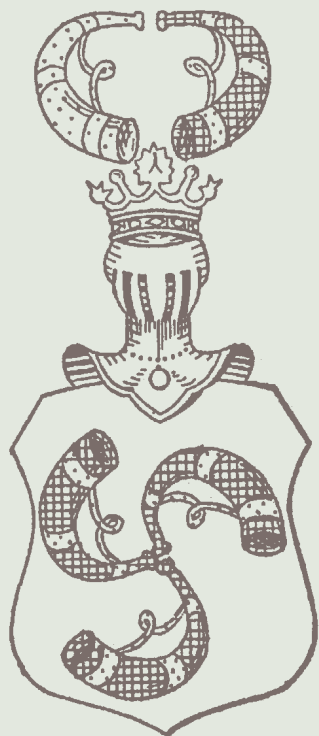
Lenkijos Karalystės ir dalies pasienio gubernijų žemėlapis fragmentas. 1863 m.
Pirmą kartą pažymėta Kalviai, Pravieniškių ir Žaslių geležinkelio stotys (prie 1861 m. nutiesto Peterburgo-Varšuvos geležinkelio atšakos iš Lentvario link Kauno). Taip pat pažymėtos Lomenos ir Lapainios upės

Kaišiadorių miestelis su apylinkėmis. 1911 m.

Lietuvos TSR administracinio žemėlapis fragmentas.
Kaišiadorių, Jiezno ir Vievio rajonai. 1956 m.

Chašaidarovičių herbas

Kaišiadorių (Trakų) apskrities savivaldybė ir šventoriaus vartai. XX a. 4 dešimtmetis

Per pastarąją pusę amžiaus žymiai nukentėjo ir katalikų bažnyčios. Kaišiadoryse tai buvo ypač akivaizdu, kadangi čia yra ir vyskupijos centras. Bažnyčios ir mūsų vyskupijos istorinę raidą galima matyti 2001 m. kurioje įrengtoje ekspozicijoje, kuri šiuo metu yra vienintelė veikianti muziejinė ekspozicija Kaišiadoryse, reprezentuojanti ne tik vyskupiją, bet ir miestą.

Nors Kaišiadorys ir asocijuojasi su naujaisiais laikais, tačiau jų ištakas galima sieti su XVI a. šiose apylinkėse gyvenusiais Chašaidarovičiais – totorių didikų gimine. 1590 m. pirmą kartą paminėta ir gyvenvietė – Kašaidarova. Iki XX a. reikšmingiausios gyvenvietės buvo Žiezmariai, Žasliai, Rumšiškės, Kruonis, Darsūniškis, Paparčiai, tad ir jų istorinė aplinka yra kur kas turtingesnė. Kaišiadorys kaip miestas išaugo XIX a. pabaigoje – XX a. pirmoje pusėje. Per pastarąjį aštuoniasdešimtmetį jis tapo apskrities, vėliau rajono centru. Čia koncentravosi administracinės įstaigos, o augant gyventojų skaičiui išsiplėtė verslo, švietimo ir kitų institucijų tinklas. Daugelis dabartinių įstaigų savo ištakas galėtų rasti

Fotoateljė „Šviesa“ Kaišiadoryse (XX a. 4 dešimtmetis)

būtent tarpukario metais. Tiesa, daugiausia eksponatų sukaupia apie mokyklų raidą, matyt todėl, kad susidomėjimas praeitimi dažnesnis tarp mokytojų. Sulaukę garbaus amžiaus kaišiadoriečiai, ypač Kaišiadorių gimnazijos auklėtiniai, su nostalgija tebeprisimena tų metų dvasią, besiformuojančias naujas visuomeninio gyvenimo tradicijas.

Vizualiai atkurti praeitį daugiausia padeda fotografija. Nors jau priešakyje buvo kelios fotoateljė, daugiausia Žiezmaruose, tačiau išliko tik kaišiadoriškės „Šviesos“ stiklinių negatyvų rinkinys. Pokario metų (7–8 dešimtmečių) Kaišiadorių ikonografija plačiausiai atsispindi žurnalisto B. Uždravio fotonegatyvų rinkinyje. Dėl istorinių rinkinių galime būti

Turloviškių kaimo pirkioje (XX a. pr.)

ramesni, nes šiandiena taip pat istoriška. Svarbu pastebėti bei išsaugoti ir dabarties laiko ženklus, nors dar nėra paprasta juos atpažinti.

Nors Kaišiadorys garsėja žymiais žmonėmis, unikaliausias memorialinis rinkinys sukauptas tik apie profesorių Viktorą Ruokį. Tai garantuoja, kad gyvas fenomenalaus mokslininko prisiminimas bus saugomas ne tik vyresnės kartos atmintyje, o kitiems jo vardas neliks tik gatvės pavadinimu.

Mažiausiai išliko dailės kūrinių, nes jie visuomet turėjo paklausą ne tik tarp muziejininkų. Kaip kompensacija galėtų būti tyrinėtojų teiginys, kad Kaišiadorių dailės palikimas yra pakankamai įvairus. Šiuo metu matome aktyvią tautodailininkų veiklą. Siekiame, kad daugelio jų kūrybos pavyzdžiai patektų į muziejaus saugyklas.

Skirtingai nuo dailės, daugiausia galimybių kaupiant ir atkuriant praeitį teikia etnografinė medžiaga, kuri atspindi tradicinę agrarinę

kultūrą. O ji yra ypač įdomi tuo, kad rajono ribose susiduria aukštaičių, dzūkų ir suvalkiečių regionai. Tiesa, pačiuose Kaišiadoryse dažnas pastarųjų dešimtmečių naujakuris yra kilęs iš ... Žemaitijos.

Daiktai, kurie šiuo metu saugomi Kaišiadorių muziejuje kaip ankstesnių kartų liudininkai, vietovės relikvijos, dar toli gražu neatkuria praeities vaizdinio. Šiuo metu tai greičiau ne tik muziejaus ir savivaldybės, o visų mūsų pastangų atspindys – mokytojų, kunigų, žemdirbių, gydytojų, mokinių ir daugelio kitų įvairiausių profesijų ir amžiaus žmonių, kurie neabejingi šios vietovės praeičiai. Norisi tikėti, kad dar daug muziejinės vertės daiktų Kaišiadorių rajone nepražuvo nebūtyje, o tebelaukia įvertinimo ir globos. Juk muziejus Kaišiadoryse 1998 m. ir buvo įkurtas tam, kad pagaliau vienoje vietoje sukaupume ir saugotume tai, ką vertingo buvome sukūrę per amžius...

*Grindinio klojimas Kaišiadoryse
(XX a. 4 dešimtmetis)*

MUZIEJAUS PRIEŠISTORIJA

Olijardas Lukoševičius

Beveik neturime duomenų apie vietos didikų dvaruose kauptas kultūrinių vertybių ir retenybių kolekcijas, išskyrus keletą užuominų apie Zaleskius Zūbiškėse arba Romerius Vladiškėse. Per šimtmečius nemažai ankstesniųjų epochų reiktų susikaupę bažnyčiose, ypač unikaliajame Paparčių dominikonų vienuolyne. Tačiau viešosios kolekcijų kaupimo ir jų eksponavimo veiklos pradmenis šiame regione randame tik nuo 1927 metų, kai kun. Nikodemas Švogžlys-Milžinas buvusioje Kaišiadorių bažnytelėje, tapusioje parapijos sale, įrėngė senienų

parodą. Per prieškario metus šiame visuomeniniame muziejuje buvo sukaupta daugiau kaip tūkstantis senovinių daiktų – nuo archeologinių radinių iki meno kūrinių. Kaišiadoryse muziejus labai sėkmingai pradėjo savo veiklą, tapo vienu iš keliolikos Lietuvos provincijos muziejų, susikūrusių per prieškario metus. Išlieka mįslė, kodėl šis muziejus ir jo kolekcija buvo sunaikinta po Antrojo pasaulinio karo, nors dar 1944 m. net respublikinė valdžia jam buvo paskyrusi lėšų.

*Parapijos salė, kurioje buvo
įrengta pirmoji vieša
muziejinė ekspozicija
Kaišiadoryse*

*Muziejininkystės pradininkas
Kaišiadoryse –
kun. Nikodemas Švogžlys-Milžinas
(1899–1985), palikęs pėdsakus ir
Gegužinėje, Kruonyje, Paparčiuose*

Įkurti muziejų mėginta ir 1962 m. įsteigus Lietuvos TSR kraštotyros draugijos Kaišiadorių skyrių, nes jau steigiamajame suvažiavime buvo iškeltas svarbiausias uždavinys – įkurti Kaišiadoryse kraštotyros muziejų. Straipsniai spaudoje rodo, kad visame rajone buvo pradėti rinkti senoviniai daiktai ir pristatomi į Kaišiadoris, tačiau taip ir neįkūrus muziejaus jų neišliko. Galima džiaugtis tuo, kad draugija per tris dešimtmečius sukaupė daug kraštotyrinės medžiagos, kuri tapo reikšminga muziejaus archyvo dalimi. Tuo laikotarpiu vietinės medžiagos kolekcionavimui didelį dėmesį skyrė ir pavieniai entuziastai mokyklose (Kietaviškėse, Palomenėje, Rumšiškėse, Kaišiadoryse ir kitur), tik gaila, kad ne visur

pasisekė tinkamai šiuos rinkinius sutvarkyti ir apsaugoti nuo sunykimo. Abipusiu susitarimu kai kurie reikšmingesni daiktai buvo perduoti Kaišiadorių muziejui.

Dar vienas epizodas Kaišiadorių muziejinėje epopėjoje – 1991 m. pavasarį įkurtas Kaišiadorių krašto muziejus, kuris po dvejų metų formalaus egzistavimo buvo reorganizuotas į Etninės kultūros centrą. Tuo laiku beveik visuose Lietuvos rajonuose, kuriuose dar nebuvo, kūrėsi savivaldybių muziejai. Kaišiadoryse muziejaus poreikis išsakytas ir 1996 m. konferencijoje „Kaišiadorių rajono švietimo ir kultūros dabartis ir perspektyvos“ bei 1997 m. rajono Tarybos patvirtintoje Kaišiadorių rajono plėtros kryptių programoje.

*1962 m. kraštotyros draugijos
pradėto kurti muziejaus iškaba*

*Simbolinis aktas,
patvirtinantis
rajo Tarybos
sprendimą dėl
Kaišiadorių muziejaus
įkūrimo
1998 m. gegužės 27 d.*

1998 m. gegužės 27 d. rajono Taryba Etninės kultūros centrą reorganizavo ir įkūrė Kaišiadorių muziejų. Simboliniame akte, kurį pasirašė Tarybos nariai, parašyta: „*Kaišiadorių rajono taryba, suvokdama būtinybę rūpintis savivaldybės teritorijoje esančių vietinių ir nacionalinių kultūros vertybių išsaugojimu 1998*

metų gegužės 27 dieną rajono tarybos posėdyje nusprendė įkurti Kaišiadorių muziejų.“

Rugsėjo 28 d. jis įregistruotas Kultūros ministerijoje ir pradėjo savo veiklą. Nors pradžia tam nebuvo itin palanki – nebuvo patalpų, eksponatų, trūko lėšų ir patirties... Tačiau tai – jau istorija.

Skulptūra
„Angeliukas“
(XVIII a.)
Kaišiadorys

Muziejaus svarbiausi uždaviniai yra rinkti, saugoti, konservuoti, tirti ir eksponuoti kultūros ir gamtos vertybes. Įgyvendindamas šiuos uždavinius Kaišiadorių muziejus kaupia ir saugoja Kaišiadorių miesto ir rajono kultūros

istoriją bei gamtą atspindinčius muziejinių vertybių rinkinius.

Visi muziejaus nuolatiniam saugojimui priimti eksponatai sudaro muziejaus rinkinį, kuris susideda iš pagrindinio ir pagalbinio.

Kaišiadorių muziejaus
ekspонатų saugykla

Pagrindiniame muziejaus rinkinyje kaupiami istorinę, mokslinę, meninę, memorialinę, religinę ar kitokią kultūrinę vertę turintys autentiški daiktai. Šis rinkinys yra suskirstytas į skyrius, kurių eksponatai susiję bendrais požymiais. Kaišiadorių muziejuje yra archeologijos, istorijos, etnografijos, dailės, gamtos skyrių rinkiniai, kuriuose šiuo metu yra saugoma daugiau kaip 4600 eksponatų.

Gausiausias yra istorinio skyriaus rinkinys, kuris yra išskaidytas į raštijos, numizmatikos, fotografijos bei bendrąjį poskyrius. Šiame rinkinyje saugoma 2118 eksponatų. Atskiru rinkiniu yra saugomi prof. Viktoro Ruokio memorialiniai daiktai.

Pagalbiniame muziejaus rinkinyje yra daugiau kaip 9700 eksponatų, kurie yra reikalingi kaip papildoma medžiaga parodoms, tyrinėjimams, ekspozicijoms, edukacinei ir kitai muziejinei veiklai.

Iš viso per penkerius muziejinės veiklos metus sukaupti 14332 eksponatai, o depozito teisėmis muziejuje saugomi 249 eksponatai.

Kiekvienais metais muziejaus rinkiniai papildomi naujais eksponatais, kurių didžiąją dalį dovanoja Kaišiadorių miesto bei rajono žmonės. Siekiame, kad šie daiktai būtų tinkamai sutvarkyti, konservuoti arba restauruoti.

Etnografinių eksponatų
saugykla

Būsiami eksponatai
iš Klėriškių keliauja
į muziejų...

Restauruoto
Vilniaus
gubernijos
žemėlapis
fragmentas
(iš prof.
V. Ruokio
memorialinio
rinkinio)

XVIII amžiaus graviūra
prieš restauravimą

Restauruota graviūra

Nerestauruoto durklo
fragmentas

Restauruoto
durklo fragmentai

Ekspozitai,
restauruoti Lietuvos
dailės muziejaus
P. Gudyno muziejinių
vertybių restauravimo
centre
2002–2003 metais

Ekspozitų
restauravimą
finansavo Lietuvos
savivaldybių muziejų
direktorių bendrija
(programa
„Paveldas 2002“)

Restauruotos
graviūros
fragmentas

ARCHEOLOGINIAI RINKINIAI

Kaišiadorių rajone yra apie 70 archeologinių paminklų, tačiau tik keliuose iš jų atlikti išsamesni tyrinėjimai. Nuosekliausiai ištirti Kruonio seniūnijos paminklai: Migonių piliakalnis, gyvenvietė ir pilkapynas (1954–1955 m. ekspedicijai vadovavo R. Volkaitė-Kulikauskienė); Lapainios ankstyvojo geležies amžiaus gyvenvietė (1958 m. tyrimams vadovavo R. Rimantienė); Darsūniškio pilkapynas (1957 m. tyrimams vadovavo O. Navickaitė-Kuncienė); Maisiejūnų pilkapynas (1971 m. vadovė E. Butėnienė, 1986–1989 m. vadovas E. Butėnas); Kalvių akmens amžiaus gyvenvietė ir kt. Beveik visi šių bei daugelio kitų tirtųjų archeologinių paminklų radiniai perduoti įvairiems muziejams, daugiausia jų atsidūrė Lietuvos nacionalinio ir Kauno Vytauto Didžiojo karo muziejų saugyklose.

*Mamuto ilties fragmentas.
Žiežmarių sen.*

Titnaginiai radiniai iš Kalvių akmens amžiaus gyvenvietės (IX–VIII tūkstantmečiai pr. Kr.) Kruonio sen.

Titnaginės skeltės. Kalvių akmens amžiaus gyvenvietė (IX–VIII tūkstantmečiai pr. Kr.)

Kaišiadorių muziejus savo archeologinių radinių kolekciją pradėjo kaupti nuo pat įsikūrimo. Fonduose saugoma titnago, akmens, geležies, įvairių keramikos (puodų šukės, koklių fragmentai) dirbinių. Žinoma, nemaža dalis radinių yra atsitiktiniai, surinkti iš pavienių asmenų, mokyklų arba buvo dovanoti. Tikslingi archeologiniai tyrinėjimai, kurių radiniai pateko

į Kaišiadorių muziejų, vyko 1999–2000 m. Kalvių akmens amžiaus gyvenvietėje (vadovas E. Šatavičius), 1999–2002 m. buvusiam Paparčių dominikonų vienuolyne (vadovas A. Žalnierius), 2002 m. įvairiose Kaišiadorių rajono vietose žvalgomuosius archeologinius tyrinėjimus vykdė Lietuvos kultūros paveldo centras (vadovas B. Dakanis).

Titnaginio vienagalio skaldytinio fragmentas. Kalvių akmens amžiaus gyvenvietė (IX–VIII tūkstantmečiai pr. Kr.)

Įvairūs akmeniniai (su skylė kotui) ir titnaginiai įtveriamieji kirviai bei akmeniniai kaltai (?), rasti rajono teritorijoje

Akmeninis apvalapentis kirvis su skylė kotui. Lapainios k., Kruonio sen.

Titnaginis šlifuotas įtveriamas kirvis – atgabentas iš kitų kraštų

Geležiniai įmoviniai ietigaliai ir siauraašmenis pentinis kirvis (IX-XII a.) Budelių k., Žaslių sen.

Bene gausiausia muziejuje yra akmens amžiaus kolekcija, kurioje 19 akmeninių kirvių, 2 akmeniniai kaltai, plaktukas bei tūkstančiai titnago dirbinių. Mažai geležies ir žalvario amžiaus radinių.

Tikimės, kad ateityje archeologinė kolekcija išaugės į ekspoziciją, iliustratyviai atspindinčią mūsų protėvių gyvenamosios kaitą.

Monetos (XVII a. pirmą pusę) Gansonių k., Žaslių sen.

Žalvarinis žiedas (XIII-XV a.) Laukagalio k., Žaslių sen.

Žalvariniai žvangučiai

Glazūruoto koklio fragmentas (XVII a.)
iš Paparčių dominikonų vienuolyno
su dominikonų simbolika.
Kairėje – koklio rekonstrukcinis piešinys

Paparčių dominikonų vienuolyne, statytame XVII amžiuje ir gyvavusiame iki pat XIX a. pabaigos, vyko archeologiniai kasinėjimai, kuriems vadovavo Algirdas Žalnierius. Tyrinėjimo metu rasti radiniai gausiai papildė muziejaus rinkinį. Per 2000–2002-uosius metus muziejui buvo perduoti 187 radiniai.

Kalbant apie archeologinę medžiagą tenka pripažinti – didžiulė problema rajone yra tai, kad iki šiol viduramžių ir naujųjų laikų radiniai, rasti miesteliuose, dvarvietėse ir kitose vietose atsitiktinai ar vykdant žemės darbus, nebūdavo renkami ir saugomi, todėl ir vietovės pažinimo prasme šie laikotarpiai yra nuskurdinti.

Glazūruoto koklio fragmentas (XVII a.)
iš Paparčių dominikonų vienuolyno

ISTORINIAI RINKINIAI

Rolandas Gustaitis

Kaišiadorių muziejaus fonduose atskirai yra saugomi istorinės medžiagos rinkiniai. Jų iš viso 2118 vienetų. Rinkiniai klasifikuojami taip:

1. Raštija (spaudiniai, rankraščiai, dokumentai)
2. Fotografijos, negatyvai, atvirukai
3. Numizmatika
4. Memorialiniai daiktai
5. Bendras skyrius

Chronologiškai medžiaga apima laikotarpį nuo XVII a. iki šių dienų.

Raštijos skyrių sudaro reti leidiniai, dokumentai, tarpukario Lietuvos vadovėliai, maldaknygės, natų sąsiuviniai, žemėlapiai bei kiti spaudiniai ar rankraščiai lietuvių, lenkų, lotynų, esperanto, prancūzų, rusų, vokiečių bei kitomis kalbomis, apimantys laikotarpį nuo XVII iki XX amžiaus. Didžioji dauguma šių eksponatų

Alberto Vijo-Kojelavičiaus
„Lietuvos istorijos“
(lotynų k.) titulinis puslapis, I tomas
Gdanskas, 1650 m.

į muziejų pateko iš Kaišiadorių rajono, taigi yra vienaip ar kitaip susiję su šiuo regionu, jo istorija, jame gyvenusiais, kūrusiais ir dirbusiais žmonėmis. Kaip vieną vertingiausių rinkinio eksponatų galima paminėti iškiliausio XVII a. Lietuvos istoriko, Vilniaus jėzuitų akademijos profesoriaus Alberto Vijūko-Kojelavičiaus (1607–1677) dviejų tomų lotyniškąją „Lietuvos istoriją“ – *Historia Litvaniae...*, išleistą 1650 m. Gdanske (I tomas) ir 1669 m. Antverpene (II tomas). Yra retų lietuviškų knygų – teologo šv. Bonaventūros veikalo vertimas iš lenkų kalbos *Ziwas pona yr diawa musu Jezusa Christusa...*, išspausdintas 1787 m. Supraslyje; vyskupo Juozapo Arnulpo Giedraičio (1754–1838),

religinių raštų vertėjo į lietuvių kalbą, *Naujas istatimas Jezaus Christaus wieszpates musu lietuwiszku lezuwuiuszgulditas...*, išspausdintas 1816 m. Vilniuje, Misionierių spaustuveje.

Muziejuje saugomas rankraštis su dviejų paskaitų konspektais: *Introductio in vniversam Aristotelis logicam...* [įžanga į universaliąją Aristotelio logiką] ir *Organum Aristotelis stagiritae seu logicam septem tractatus...* su dviem ranka pieštomis vinjetėmis ir iliustracija. Šias paskaitas, kaip parašyta konspektų priešlapiuose, 1676 m. skaitė Vilniaus akademijos filosofijos profesorius jėzuitas Andrius Filipovičius (1642–1695), konspektavo studentas Kazimieras Daumantas.

Vilniaus universiteto paskaitų konspektas. Įžanga į universaliąją Aristotelio logiką (lotynų k., 1676 m.)

Atvirukas.
Viena iš Kaišiadorių gatvių
Pirmojo pasaulinio karo metais

Atvirukas su Žiezmarių herbu
(XX a. pirmą pusę)

Fotografijų rinkinį sudaro fotografijos, atvirukai ir negatyvai. Sukaupta medžiaga apima laikotarpį nuo XIX a. antros pusės – fotografijos atsiradimo – iki XXI a. Tarp jų – kaišiadoriečio Jono Kralikausko dovanoti 560 negatyvų ant stiklo, daryti XX a. 4 dešimtmetyje Kaišiadoryse veikusioje fotoateljė „Šviesa“, kuriuose įamžinti to meto Kaišiadorių miesto ir apylinkių gyventojai. Yra ir daugiau pavienių fotografų darytų nuotraukų su Kaišiadorių miesto ir apylinkių vaizdais bei žmonėmis.

V. Tkačenkos parduotuvės prekių apskaitos knygos 1928 m. Kaišiadorys

*Dainų šventė
Kaišiadoryse
apie 1938 metus
(nuotraukos
gautos iš
Gegužinės kaimo
gyventojų)*

2003 m. muziejus įsigijo 58 fotografijų, darytų XX a. 4 dešimtmečio antroje pusėje Gegužinėje ir apylinkėse, rinkinį. Jų autorius kol kas nėra nustatytas. Daugiau nei pusę šio rinkinio fotografijų sudaro išraiškingi Gegužinės apylinkių gamtos vaizdai įvairiais metų laikais. Bet ir žmonių portretai ne mažiau vertingi. Šiose nuotraukose galime atpažinti to meto Gegužinės gyventojus, tarp kurių – Gegužinės bažnyčios klebonas, vienas iškiliausių Kaišiadorių vyskupijos dvasininkų, kunigas Nikodemas Švogžlys-Milžinas, po jo Gegužinėje klebonavęs kunigas Kazimieras Ribikauskas, gretimos Palomenės parapijos klebonas Vincentas Valavičius, Gegu-

žinės bažnytkaimio ir apylinkių gyventojai. Nustatyti šiose fotografijose įamžintus žmones bei vietas padeda vilnietis kraštotyrininkas inž. Antanas Paulauskas, kilęs iš Žūbiškių kaimo, esančio netoli Gegužinės. Bandoma nustatyti ir jų autorių.

Šiuo metu tvarkomas buvusio Kaišiadorių rajono laikraščio vyriausiojo redaktoriaus Benjamino Uždravio fotoarchyvas, kurį sudaro tūkstančiai negatyvų, darytų Kaišiadorių rajone XX a. 6 dešimtmečio pabaigoje – 8 dešimtmečio pradžioje. Visa tai muziejui padovanojo B. Uždravio žmona Adelė Uždravienė.

2002 m. G. Raudeliūnienė muziejui dovanojo 28 fotografijas, kuriose užfiksuotos mūsų kraštiečio – jos vyro, žinomo teisės istoriko, vieno iš Lietuvos tautininkų sąjungos atkūrėjų Vytauto Raudeliūno (1930–2002) gyvenimo akimirkos.

Muziejuje kaupiamos fotografijos, darytos ne tik praeityje, bet ir mūsų dienomis, atspindinčios Kaišiadorių regiono politinį-visuomeninį, ūkinį ir kultūrinį gyvenimą, įamžinančios žymius žmones. Fotografijų ėmė sparčiau daugėti šiais metais, įsigijus skaitmeninį fotoaparata.

XIX a. pab. – XX a. pr. eksponatai

Ąsotis. Kruonis

Kavamalė (XX a. pirmą pusę)

*Karietos žibintas
iš Kurniškių dvaro
Žaslių sen.*

Daiktai iš prof. Viktoro Ruokio memorialinio rinkinio

Numizmatikos rinkinyje kaupiamos monetos ir popieriniai pinigai, įvairiais laikais buvę apyvartoje Kaišiadorių rajono teritorijoje. Taip pat renkami įvairūs pasižymėjimo ženklai, ženkliai, medaliai ir ordinaai. Chronologiškai rinkinys apima laikotarpį nuo XVII iki XX amžiaus. Kaip retą Lietuvoje eksponatą reikėtų paminėti medalį su popiežiaus Klemenso XIV atvaizdu, pažymėtą 1773 m. data. XVIII a. antros pusės medaliai Lietuvoje yra gana reti.

Memorialinių daiktų grupėje – su žymiais kraštiečiais susiję daiktai. Čia pirmąją Viktoro Ruokio memorialinių daiktų rinkinys – įvairūs dokumentai, knygos, fotografijos, mikroskopas, rašomosios mašinėlės, uolienos, kristalai ir akmenys, netgi du smuikai. Profesorius V. Ruokis (1885–1971) – pirmųjų chemijos, agrochemijos ir dirvotyros vadovėlių lietuvių kalba autorius, dirvotyros ir agrochemijos mokslų Lietuvoje pradininkas, Mokslų akademijos

Prof. Viktoro Ruokio mokslinę veiklą atspindintys eksponatai iš memorialinio rinkinio

narys korespondentas, 1957–1971 m. gyvenęs Kaišiadoryse. Profesorui priklausiusius daiktus muziejui padovanojo Pranas Venckus.

1999 m. Vitalija Gražina Vozbutaitė muziejui padovanojo Varšuvos fortepijonų fabriko fortepijoną „Krall : Seidler“. Šio instrumento įsigijimo istoriją savo prisiminimų knygoje „Jie – mano artimiausieji“ (Kaišiadorys, 2003 m.) yra

Kaveckų šeimos fortepijonas

papasakojusi buvusio Kaišiadorių bažnyčios vargonininko ir pradinės mokyklos mokytojo Vladislavo Kavecko (1884–1953) duktė Irena Kaveckaitė-Kalvelienė: *Pirmojo pasaulinio karo metu pro Kaišiadorių geležinkelio stotį pūškuodavo vokiečių kariniai ešelonai ne tik su kareiviais, karine technika ir ginkluote, bet ir su trofėjais, net įvairiais buitinais rakandais.*

Mokykliniai reikmenys (XX a. pirmąją pusę)

Varpelis iš 2003 m. uždarytos Miežonių pradinės mokyklos

Sustojus ešelonui kaizerinės kariuomenės kareiviai tą turtą pardavinėdavo perone arba aikštėje prie stoties. Taip mūsų Mama už du svarus lašinių ir dvidešimt kiaušinių nusipirko iš vokiečių kareivių, žinoma, ne naują, bet gerai skambantį fortepijoną. Juo grojo visi Kleopatros ir Vlado Kaveckų vaikai, aišku, pirmenybę visada suteikdami Tėveliui ir Konradui“. Minėtasis Konradas – tai būsimasis kompozitorius prof. Konradas Kaveckas. Juo grojo ir viena iš V. Kavecko dukterų Adelė Kaveckaitė-Vozbutienė, kurios duktė ir dovanojo muziejui šį instrumentą.

Nuo 1957 m. iki pat mirties netoli Kaišiadorių esančiame Žaslių miestelyje gyveno kunigas

Juozapas Stakauskas (1900–1972) – istorikas, Kauno kunigų seminarijos profesorius, 1939–1944 m. – Vilniaus valstybinio archyvo direktorius, Antrojo pasaulinio karo metais gelbėjęs žydus. Palaidotas Žaslių bažnyčios šventoriuje. 2001 m. muziejus įsigijo išlikusius jo asmeninius daiktus. Muziejuje saugomos J. Stakauskui priklausiusios kėdės, rašomasis stalas, komoda, laikrodis-žadintuvas, skrybėlės, portfelis, kuprinė, knygos, laiškai, paveikslų reprodukcijos, fotografo Jano Bulhako atvirukų rinkinys su Vilniaus vaizdais, fotografo T. Chodzkos fotografija su Vilniaus panorama, XIX a. II pusės saloninės muzikos natų rinkinys, dar anksčiau priklausęs Zofijai Mejer.

*Kaišiadorių vaistinės signatūra
(1935 m.)*

*Buteliai ir bokalai
(XX a. pirmą pusę)*

*Pirmojo pasaulinio karo
laikų eksponatai
iš įvairių rajono vietų*

*Antrojo pasaulinio karo
laikų šaudmenys iš įvairių
rajono vietų*

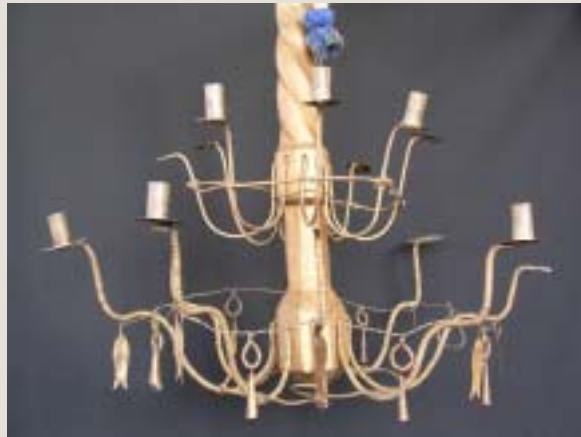

*Antrojo pasaulinio karo
laikų eksponatai iš įvairių
rajono vietų*

*Antrojo pasaulinio karo
vokiečių kareivio durklas*

*Laikinosios
Kaišiadorių
koplyčios sietynas
(XX a. pr.)
ir jo detalės*

Bendrojo istorinio rinkinio eksponatai chronologiškai apima plačiausią laikotarpį. Jį sudaro eksponatai, atspindintys įvairių epochų paliktus pėdsakus – karus, tremtį, sovietinę okupaciją, kolektyvizaciją, tautinį atgimimą ir kitus įvykius, palikusius žymes Kaišiadorių regiono gyvenime, taip pat pramonės, žemės ūkio, švietimo ir kultūros raidą.

Nors veikiančios muziejaus ekspozicijos dar nėra, tačiau kartais jame apsilankantys

žmonės ką nors padovanoja. Tai būna kad ir nuo Antrojo pasaulinio karo rajone vykusių mūšių laukuose likę kariški daiktai, iš apyvartos išėję įvairūs buities rakandai ar šiaip atsitiktinai surastas senovinis daiktas – ir visi juos atnešantys žmonės čia yra laukiami. Juk muziejininkams yra svarbu ne tik daikto retumas ar materialinė vertė, bet ir žmonių dėmesys bei noras padėti šiame bendrame ir svarbiame darbe.

*Pagrindinės spaustuvės įranga
maldaknygėms spausdinti
(XX a. 7–9 dešimtmečiai)
Antakalnio k., Rumšiškiai sen.*

ETNOGRAFINIAI RINKINIAI

Muziejaus etnografijos skyriuje yra sukaupta audinių, puodynų, žibalinių lempų, ratelių, prieverpsčių, krepšių, skrynių, spintų ir kitų eksponatų. Pagrindiniame fonde – 146 vienetai, pagalbiniam – 518.

Gausiausia etnografiniame skyriuje eksponatų, pagamintų iš medžio: rankšluostinės,

prieverpstės ir jų stovai, bruktuvės, šepečiai linams šukuoti, šaudyklės, kultuvės. Šie eksponatai įdomūs muziejuje vykstančių edukacinių programų dalyviams – moksleiviams, nes daugelis jų yra puošti įdomia drožyba, dekoratyvūs.

Pagrindiniame muziejaus fonde sukaupta įvairių tekstilės eksponatų – drabužių, lovatiesių, staltiesių, užvalkalų pagalvėms. Dėl Kaišiadorių rajono geografinės padėties kartais kyla neaiškumų, kuriam etniniam regionui šie eksponatai priklauso (dzūkams ar aukštaičiams).

Įvairios savo forma molinės puodynės kartu su trintuvėmis, grūstuvėmis, ližėmis, gorčiais, pintinėmis, karbijomis ir kitais pintais daiktais iliustruoja valgymo kultūrą.

Valstiečių baldai, interjero detalės ir namų apyvokos daiktai (spinta, kuparas, skrynia, spintelė, rankšluostinė, suoliukas ir t.t.) įdomūs ne tik kaip interjero elementai, bet ir dėl savo konstrukcijos, paviršiaus apdailos.

*Kultuvė (1934 m.)
Vaitkūnų k., Nemaitonių sen.*

*Prieverpstė.
Mikalaučiškių k., Žaslių sen.*

*Prieverpstė.
Paparčių sen.*

Prieverpstė

*Rankšluostinė (1936 m.)
Miežonių k.,
Palomenės sen.*

Atskirą eksponatų grupę sudaro daiktai, atspindintys pagrindinius ir pagalbinus lietuvių valstiečių verslus. Kaišiadorių rajonas palankus žemdirbystei. Verpstės, šaudyklės, skietai, prieverpstės, staklės, bruktuvs liudija linų ir vilnos apdirbimo darbų paplitimą rajone. Etnografiniame rinkinyje yra kalvio, staliaus, batsiuvio darbo įrankių.

Didesnė dalis eksponatų etnografiniame skyriuje yra rankų darbo gaminiai, liudijantys vietinių meistrų (kalvių, stalių, dailidžių, audėjų ar kitų kurį nors amatą išmanančių žmonių) kūrybingumą ir kruopštumą. Tačiau šalia jų yra ir „serijinės gamybos“ daiktų – žibalinių lempų, butelių, lygintuvų. Jie atspindi Kaišiadorių rajono žmonių buitį vienu ar kitu istorijos laikotarpiu.

*Pustyklės dėklas (XX a. pirmą pusę)
Turloviškių k., Žiežmarių sen.*

Piestos

*Liaudies
muzikos
instrumentai*

*Lovatiesė
(XX a. 3 dešimtmetis)
E. Arlauskienė
Turloviškių k.
Žiežmarių sen.*

*Būgnas
(XX a.
pirmą pusę)*

*Lovatiesė
(XX a. 5 dešimtmetis)
M. Tėberienė
Šnipelių k., Kruonio sen.*

*Lovatiesė
(XX a. 4 dešimtmetis)
O. Paulauskienė
Zūbiškių k.
Palomenės sen.*

*Marškinių priekis ir rankogaliai (XX a. pr.)
Kietaviškių sen.*

*Juosta
Miežonių k.
Palomenės sen.*

*Rankšluostis
(XX a. 3 dešimtmetis)
E. Sasnauskienė
Kasčiukiškių k.
Kaišiadorių sen.*

*Rankšluostis
(XX a. 4 dešimtmetis)
V. Dzedulionienė
Mičiūnų k.
Paparčių sen.*

*Rankšluostis
(XX a. 5 dešimtmetis)
M. Stelmokienė
Žaslių sen.*

Puodynės ir qsočiai

*Pintinės
iš šiaudų*

*Keptuvė
(XX a. pr.)
Vladikiškių k.
Žiežmarių sen.*

*Pintinė su dangčiu
Klėriškių k.
Nemaitonių sen.*

Puodynės

*Pintinės
iš vytelių*

Margučiai (XX a. pab.)

*M. Degutienė
Nemaitonių sen.*

*V. Gataveckienė
Plaskūnų k., Kruonio sen.*

Daugelio etnografijos skyriuje esančių eksponatų amžių galime nustatyti tik apytiksliai. Seniausieji jų – XIX a. pabaigos. Tačiau kai kurių datą žinome tiksliai. Dažniausiai tai medžio dirbiniai – prieverspstės, skrynios, ant kurių yra išraižyta arba nupiešta ne tik pagaminimo metai, bet ir meistro inicialai ar net dedikacijos (pavyzdžiui, „*Ilgai atminčiai Pranusei Janusevičiūtei padovanojo 1931 J. Malevičius*“).

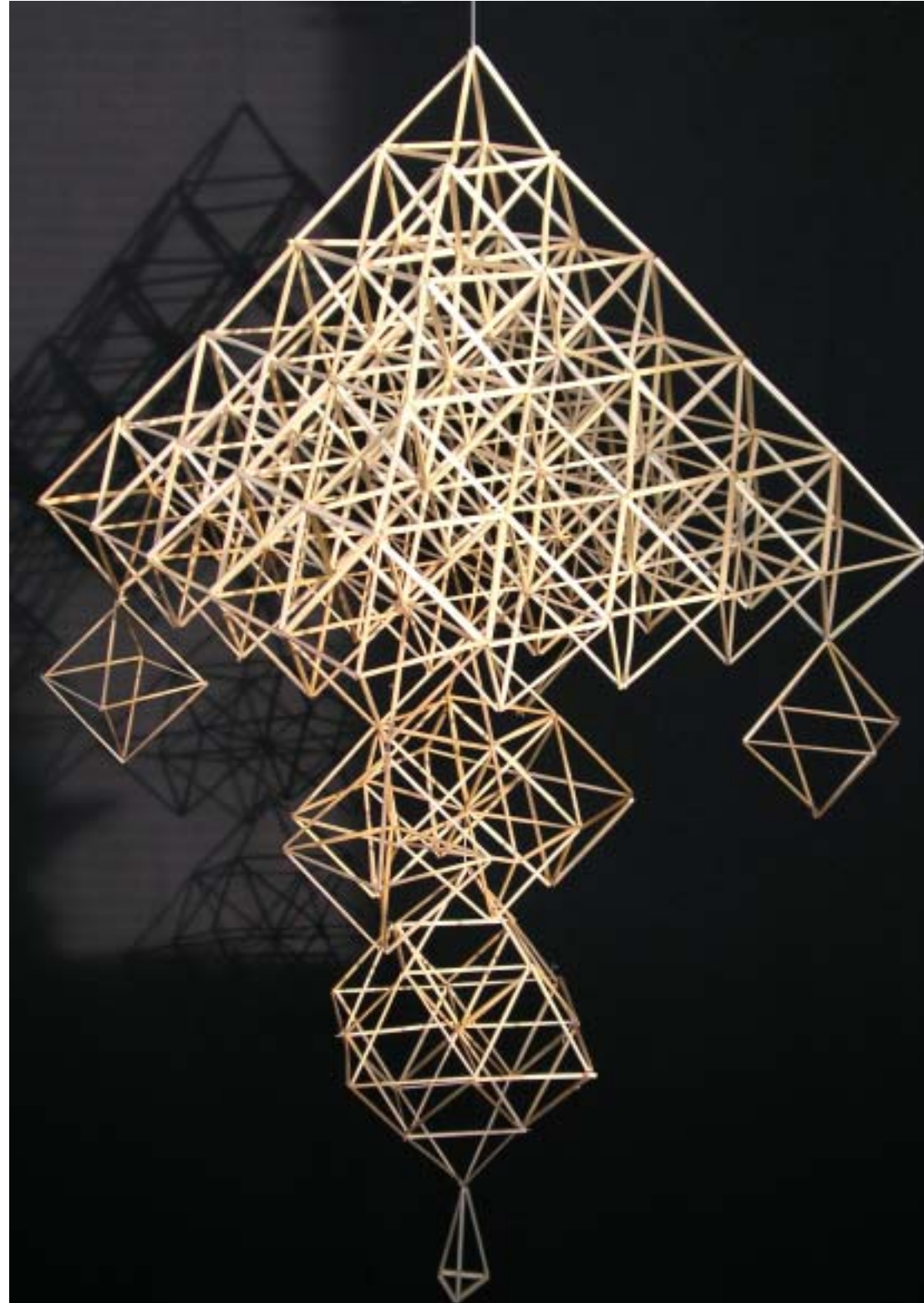
Kasmet muziejaus fondai pasipildo naujais etnografijos eksponatais. Dalį jų padovanoja privatūs asmenys. Kitą dalį surenka muziejaus darbuotojai ekspedicijų ir trumpų išvykų metu.

Lygintuvai

*Skrynios
fragmentas
(1885 m.)
Miežonių k.
Palomenės sen.*

Sodas (2003 m.). Virginija Kudaševičienė. Palomenė

DAILĖS RINKINIAI

Ikona „Jėzus Kristus – Viešpats Visagalis“
(XX a.)

Ikona
„Dievo Motina vargšų globėja“
(XX a.)

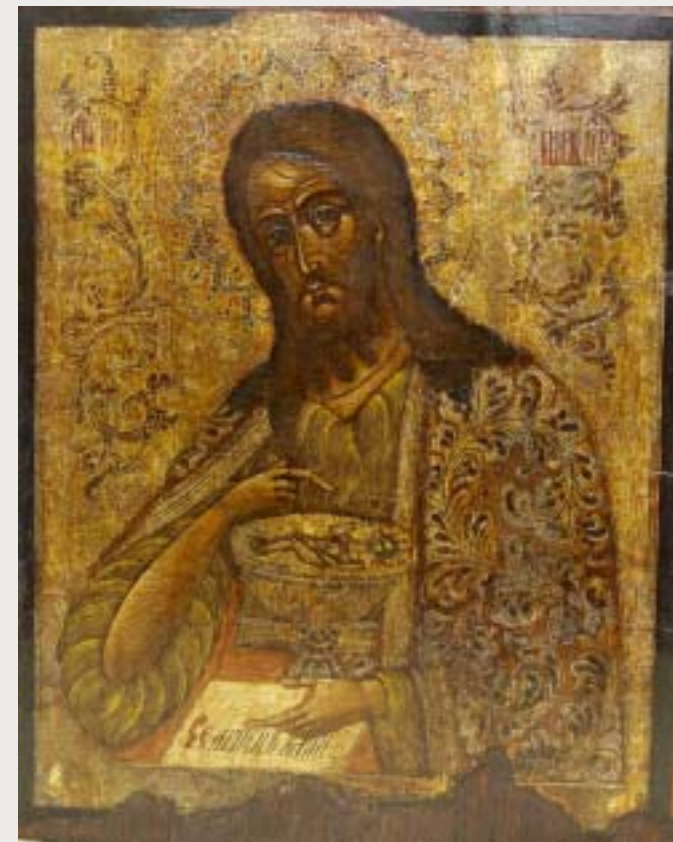
Muziejaus dailės rinkiniai nėra patys gausiausi. Juose – daugiau kaip 200 kūrinių. Didžiąją jų dalį sudaro dar 1998-aisiais muziejui padovanotos ikonos, datuojamos XIX a. pab.–XX a. pr.

Nors negalime pasidžiaugti gausia skulptūrų kolekcija, bet verta paminėti muziejuje saugomas medinės XVII a. skulptūras „Šv. Petras“ ir „Šv. Povilas“.

Ikona „Šv. Jurgis“ (XX a.)

Ikona
„Šv. Jonas Krikštytojas“
(XX a.)

Ikona „Kristaus apraudojimas“
(XX a.)

Ikona „Kristaus prisikėlimas
su gyvenimo scenomis“ (XX a.)

Skulptūra „Šv. Povilas“ (XVIIa.). Vilūnų k., Kruonio sen.

Skulptūra „Šv. Petras“ (XVIIa.). Vilūnų k., Kruonio sen.

*Puošybinis
altoriaus
retabulo
elementas
(XVII a.)
Kalvių k.
Kruonio sen.*

*Žvakidė (XVIII a.)
Kalvių k., Kruonio sen.*

Negausus, bet įvairus taikomosios dailės rinkinys: XVIII a. žalvarinė žvakidė; puošybiniai altoriaus elementai – polichromuoti XVII a. antros pusės medžio drožiniai, medinės vienastiebės žvakidės; kanceliarinis peilis, dekoruotas drožinėta figūrine kompozicija; baldakimas, amžinosios ugnies lempelė; miniatiūrinis kilnojamas altorėlis, kurį sudaro trisdešimt atskirų reikmenų; liturginiai drabužiai, kryžiai.

*Kanceliarinio
peilio rankena
(XX a. I p.)
Kaišiadorys*

*Kryžius (XIX a. (?)
Kalvių k., Kruonio sen.*

Paveikslas „Rumšiškių koplyčia“ (1995 m.). Elena Kniukškaitė. Rumšiškės

Kita dailės rinkinio dalis – šiuolaikinių Kaišiadorių rajono liaudies meistrų darbai – šiemet, po rajoninės liaudies meno parodos pasipildė naujais eksponatais. Dabar muziejaus fonde saugomi E. Kniukškaitės, J. Krinicko, V. Paulausko, J. Šaltinio, A. Gaigalienės, E. Stuokienės tapybos darbai ir V. Kerševičiaus, R. Sadauskienės, J. Januškevičiaus, G. Meilutienės taikomosios dailės dirbiniai.

*Paveikslas „Žasliai I“ (1994 m.)
Vytenis Paulauskas. Žasliai*

57

*Švilpukai (1989 m.)
Regina Sadauskienė. Kaišiadorys*

*Paveikslas „Bačionių tvenkinys“ (1999 m.)
Juoza Krinickas. Žiežmariai*

Per penkerius muziejinės veiklos metus buvo surengta daugiau kaip dešimt parodų. Vienos iš jų trumpalaikės, „proginės“. Kitos džiugino lankytojus ilgesnį laiką. Tačiau visos jos buvo eksponuojamos ne muziejaus patalpose. Kadangi muziejus neturi patalpų, atitinkančių ekspozicijoms bei parodoms keliamus reikalavimus, o ir kitų kultūros ir švietimo įstaigų patalpos tik iš dalies atitinka reikalavimus,

todėl dalis parodų – fotodokumentinės. Jose eksponuotos nuotraukų bei dokumentų kopijos. Tai ir 1999 metais veikusi fotodokumentinė paroda, skirta Gedulo ir vilties dienai „Kelios akimirkos iš Krivliako gyvenvietės“, ir 2000-aisiais metais pristatyta fotoparoda „Kaišiadorys iki 1918 metų“. Tais pačiais metais parengta ir fotoparoda „Kaišiadorys XX a. pirmoje pusėje ir dabar“. Parodai iš muziejaus

Parodos „Kaišiadoriečių tremties keliai“, vykusios Kaišiadorių kultūros centre 2002 m., fragmentas

Paroda „Kaišiadorių mokykla iki Antrojo pasaulinio karo“ Kaišiadorių kultūros centre 2000 m.

fondų buvo atrinktos fotografijos, kuriose Kaišiadorių miesto vaizdai užfiksuoti iki XX a. vidurio, o fotografas R. Grigas tą patį objektą ar vietą įamžino 2000 metų pavasarį.

2001 metais muziejininko R. Gustaičio parengta fotodokumentinė paroda „Kaišiadorių regionas XVII–XX a. žemėlapiuose“ supažindino lankytojus su žemėlapių, planų ar jų fragmentų kopijomis (originalai saugomi Lietuvos mokslų akademijos bibliotekos Retų spaudinių skyriuje ir Lietuvos valstybės istorijos archyve). Šiuose žemėlapiuose atsispindi Kaišiadorių regiono administracinė-urbanistinė raida.

Bendradarbiaujant su Tremtinių ir politinių kalinių sąjunga parengta paroda „Kaišiadoriečių tremties keliai“, kurioje eksponuotos ne tik nuotraukos, bet ir tremtinių bei politinių kalinių asmeniniai daiktai – lagaminai, maldaknygės, rankdarbiai, miniatiūrinis altorėlis ir kt.

Kita paroda, sulaukusi nemažai kaišiadoriečių dėmesio – „Kaišiadorių mokykla iki Antrojo pasaulinio karo“. Kaišiadorių miesto salėje pabandėme atkurti prieškarinio mokyklos klasę su mokykliniais suolais bei kitais mokytojo ir mokinių reikmenimis.

Virtualios Kaišiadorių liaudies meno parodos vaizdas

Muziejus ne tik kaupia vietinių tautodailininkų darbus, bet ir esant galimybei stengiasi pristatyti jų kūrybą. 1999 metais Kaišiadorių miesto salėje veikė tautodailininko Vytenio Paulausko tapybos paroda, o 2003 metais kovo mėnesį bendradarbiaujant su Kaišiadorių

kultūros centru buvo atidaryta Kaišiadorių liaudies meno paroda, kurioje pristatyta 83 tautodailininkų kūryba. Tuo pačiu metu pradėjo veikti ir šios parodos virtualus variantas Kaišiadorių muziejaus internetinėje svetainėje. Parodos proga buvo išleistas katalogas.

Bendradarbiaujant su Kaišiadorių vyskupijos kurija 1999 metų gruodžio mėnesį Kaišiadorių miesto salėje eksponuota kilnojamoji fotodokumentinė archeologinė paroda „Iš Šventosios žemės – į visas tautas“. Paroda skirta Krikščionybės 2000 metų jubiliejaus sutikimui. Tuo pačiu metu gretimoje salėje veikė liturginių drabužių iš muziejaus fondų paroda. Vėliau šios parodos pagrindu buvo parengta išsamesnė, plačiau pristatanti Kaišiadorių katedros bažnytinės tekstilės rinkinį virtuali paroda „Sakralinė dailė (liturginės spalvos)“, eksponuota Lietuvos muziejų portale (www.muziejai.lt). 2001 m. muziejaus darbuotojai taip pat talkino įrengiant ekspoziciją Kaišiadorių vyskupijos kurijoje, skirtą vyskupijos 75-erių metų jubiliejui.

Neretai paroda tampa sudėtine muziejaus renginio dalimi. Tai ir dailininkui Vincentui Jakšvičiui skirta paroda ir Lietuvos muziejų akcijai „Praradimo grėsmė“ surengta restauruotinių eksponatų iš muziejaus fondų paroda.

Kaišiadorių liaudies meno paroda Kaišiadorių kultūros centre 2003 m. kovo 11 d.

Nuo pat Kaišiadorių muziejaus įsikūrimo tiriamasis darbas tapo sisteminga ir kryptinga čia dirbančių muziejininkų veikla. Pagrindinis istorinių tyrimų uždavinys – Kaišiadorių rajono istorijos ir kultūros tyrinėjimai ir populiarinimas. Muziejus taip pat kaupia istorinių tyrimų, kuriuos atliko kitos institucijos bei pavieniai tyrinėtojai, medžiagą. Ši medžiaga saugoma moksliniame archyve.

Tik įsikūrus muziejui, buvo pradėti šie ilgalaikiai tyrimai:

- 1999–2000 m. Kaišiadorių muziejuje buvo vykdomi tyrinėjimai, kurių metu buvo siekta surinkti ir apibendrinti duomenis apie visas esančias ir istoriškai dabartinio rajono teritorijoje egzistavusias gyvenvietes. Surinkta istorinė-statistinė medžiaga apie 752 esančias ir išnykusias rajono gyvenvietes 2001 m. buvo paskelbta atskiros knygoje. Aprašymuose pateikiami gyvenviečių geografiniai, gamtiniai, istoriniai, kultūriniai ypatumai ir jų

kaita. Surinkta medžiaga nuolat papildoma naujais duomenimis.

- Tęsiamas Kaišiadorių rajono kraštotyros bibliografijos rinkimas. Joje registruojama iki šiol publikuota istorinė, etnografinė ir kita kraštotyros medžiaga apie Kaišiadorių rajoną. Ši medžiaga taip pat paskelbta 2001 m.
- Toliau vykdomas Kaišiadorių rajono istorinės chronologijos ir kalendoriaus sudarymas.

Šiuo metu muziejaus darbuotojų atliekami prioritetiniai darbai:

- Kruonio seniūnijos istorinis-kultūrinis tyrinėjimas. Surinkta medžiaga bus panaudota rengiamam straipsnių rinkiniui apie Kruonio apylinkes.
- Medžiagos apie Kaišiadorių rajone gyvenusius žydus rinkimas (projektas pradėtas 2003 m.), kurios pagrindu bus parengtas ir išleistas leidinys, skirtas Kaišiadorių regione gyvavusioms didelėms žydų bendruomenėms.

Istorinė konferencija Kaišiadoryse 1997 m. Renginio dalyviai Kaišiadorių viešojoje bibliotekoje. Iš kairės – istorikas Edmundas Rimša, etnografas Stasys Daunys, archeologas Algirdas Girininkas

Archeologiniai kasinėjimai Kalvių akmens amžiaus gyvenvietėje 2000 m. Vadovas – Egidijus Šatavičius, dirba – Kaišiadorių A. Brazausko vidurinės mokyklos moksleiviai

- Elektroninės knygos „Kaišiadorių rajonas“ parengimas ir išleidimas (projektas vykdomas 2003 m.). Joje bus papildyta ir pakoreguota medžiaga apie gyvenvietes, taip pat pirmą kartą plačiai visuomenei bus paskelbti ir rajono vietovardžiai, užrašyti 1935–1939 m. ir saugomi Lietuvių kalbos institute.

Ateityje planuojama daugiau dėmesio skirti šioms temoms:

- Kaišiadorių miesto istorijai;
 - Kaišiadorių vyskupijos istorijai;
 - dvarų kultūrai;
 - buvusių dvarviečių ir senamiesčių archeologiniams-žvalgoms tyrimams;
 - atskirų gyvenviečių (mikroregionų) istoriniams-kultūriniams tyrimams;
 - buvusio Paparčių dominikonų vienuolyno vertybių katalogizavimui;
 - senojo vieškelio Vilnius–Kaunas fragmento istorijai;
 - memorialinės medžiagos apie žymius kraštiečius rinkimui;
 - Nepriklausomybės kovoms ir karinei istorijai.
- Kai kuriomis išvardintomis temomis medžiaga jau pradėta rinkti.

Muziejuje atliekamų istorinių-kultūrinių tyrimų tikslas – pažinti regiono kultūrinę, socialinę, ūkinę ir politinę raidą. Tyrimai taip pat reikalingi muziejaus eksponatų ir jų istorinio konteksto atskleidimui. Tik sistemingi vietovės tyrinėjimai leis ilgainiui parengti apibendrintą Kaišiadorių miesto ir regiono istorinę apžvalgą, atitinkančią šiuolaikinio istorijos mokslo reikavimus ir visuomeninius poreikius.

Muziejininkas Rolandas Gustaitis

Gintautas Žalėnas atskleidė daug naujų Kaišiadorių dailės istorijos faktų

Iki 1990-ųjų leidyba Kaišiadoryse prasidėjo ir baigėsi rajoniniame laikraštyje, jeigu neskačiuotume prieškarinio gimnazistų rotaprintu ir kitais būdais tiražuotų leidinių arba pokario metų pagrindinių religinių spaudinių.

Su Atgimimo laikotarpiu sutapo ir pirmojo išsamesnio leidinio apie Kaišiadorys pasirodymas (Buchaveckas S. Kaišiadorių rajonas. – Vilnius: Mintis, 1989), ir pirmųjų kraštotyrinių leidinių, parengtų Kaišiadoryse, debiutas. Šioje srityje per pastarąjį dešimtmetį įvyko kone revoliuciniai pasikeitimai. Tai akivaizdžiausiai pademonstravo 2003 metų Baltijos knygų mugėje Vilniuje atskirame stende pristatytos kaišiadoriečių knygos.

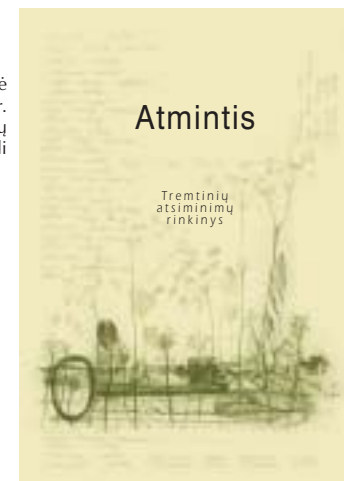
2003 m. kaišiadoriečių leidiniai pirmą kartą pristatyti Baltijos knygų mugėje Vilniuje

ATMINTIS : TREMTINIŲ ATSIMINIMŲ RINKINYS / sudarė M. Marcevičienė. – Kaišiadorys, 2003. – 192 p. : 77 iliustr. Knygoje pateikiami 1941–1953 metų kaišiadoriečių tremtinių ir politinių kalinių atsiminimai, kuriuose atsispindi to meto istoriniai įvykiai ir asmeniniai išgyvenimai.

Atmintis

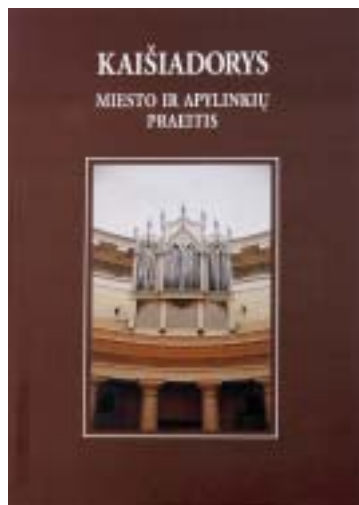
Tremtinių
atsiminimų
rinkinys

Nors Kaišiadorių muziejaus leidykla faktiškai yra nominali, neturinti specialiai šiam darbui priimtų darbuotojų, leidybinė funkcija mums yra gana svarbi. Muziejus laikosi „naujosios tradicijos“ – rengti leidinius apie rajono praeitį ir kultūrą, atskiras vietas, skleisti istorinę-kultūrinę informaciją, publikuojant sukaupią medžiagą ir tyrinėjimus. Patirtis rodo, kad vietos gyventojams lokalinio pobūdžio knygos ir kiti spaudiniai yra reikalingi. Vilniaus kaišiadoriečių klubo dėka knygos pristatomos ir sostinėje. Taip pat žinome, kad mūsų knygos pasiekia net užjūriuose gyvenančius kraštiečius.

M. Marcevičienės sudaryto tremtinių atsiminimų rinkinio „Atmintis“ pristatymas 2003 m. spalio 8 d. Kaišiadorių viešojoje bibliotekoje

KAIŠIADORYS: Miesto ir apylinkių praeitis: straipsnių rinkinys / sudarė O. Lukoševičius. – Kaišiadorys, 1999. – 216 p., iliustr. Knygoje publikuojama 1997 m. vykusios istorinės konferencijos medžiaga ir vėliau papildomai parengti straipsniai apie Kaišiadorių apylinkių istoriją, etnografiją ir kultūros paveldą.

Per savo gyvavimo laikotarpį muziejus parengė ir išleido daugiau kaip dešimt leidinių. Jų rengimas glaudžiai susijęs su vietinės medžiagos kaupimu ir tyrinėjimais, kuriais siekiama pažinti vietovę, jos politinę, socialinę, ūkinę ir kultūrinę raidą. Esame dėkingi, kad mūsų leidybinius projektus parėmė ne tik mūsų Savivaldybės, bet ir Lietuvos kultūrinių projektų konkursuose. Artimiausiuose planuose numatome išleisti rajono kultūros paveldo žemėlapi, elektroninę knygą „Kaišiadorių rajonas“, straipsnių rinkinius apie rajono teritorijoje gyvavusias žydų bendruomenes ir Kruonio apylinkes.

Vincas Lozoraitis. KAIŠIADORIEČIŲ KANČIŲ KELIAI. 1940–1953. – Kaišiadorys, 1999. – 176 p., iliustr. Knygoje rašoma apie 1940–1953 metais nuo okupacijų nukentėjusius tremtinius ir politinius kalinius.

Jonas Laurinavičius. KAIŠIADORIŲ KRAŠTO ŽMONĖS: 100 BIOGRAFIJŲ. – Kaišiadorys, 2002. – 256 p.: iliustr. Su Kaišiadorių kraštu susijęs kardinolas V. Sladkevičius, LR prezidento A. Brazausko, Seimo pirmininko A. Paulausko, arkivyskupo T. Matulionio, literatūros klasiko J. Aisčio, dailininkų B. ir V. Didžiokų ir kt. gyvenimas. Apie juos – iš viso apie šimtą žmonių – pasakojama šioje knygoje.

Rolandas Gustaitis. KAIŠIADORIŲ RAJONO GYVENVIEČIŲ ŽINYNAS. – Kaišiadorys, 2001. – 364 p., iliustr.

Enciklopedinio pobūdžio žinyne aprašytos 752 gyvenvietės, esančios arba egzistavusios Kaišiadorių rajono teritorijoje iki 2000 m. Apibūdinama gyvenviečių geografinė-gamtinė aplinka, istorinės-kultūrinės raidos bruožai.

KAIŠIADORIŲ RAJONO KRAŠTOTYRINĖ BIBLIOGRAFIJA / sudarė R. Gustaitis. – Kaišiadorys, 2001. – 1 komp. diskas. – (CD-ROM).

Kompaktinėje plokštelėje – Kaišiadorių rajoną aprašančių kraštotyrynų leidinių ir straipsnių bibliografija. Joje pateikiama 3451 bibliografinis aprašas, apimantis XIX–XX amžių laikotarpio publikacijas. Publikacijų temos – archeologija, architektūra, urbanistika, dailė, etnografija, gamta, geografija, istorija, kalba, kultūra, kultūros paveldas, literatūra, religija, sportas, švietimas, žmonės ir kt. Kompaktinė plokštelė išleista bendradarbiaujant su UAB *Elektroninės leidybos namai* ir Kaišiadorių viešąja biblioteka, pagrindinis rėmėjas – Lietuvos Respublikos kultūros ministerija.

2004 m. pradžioje, bendradarbiaujant su firma *Editor*, bus išleistas elektroninis leidinys:

KAIŠIADORIŲ RAJONAS / sudarė R. Gustaitis, O. Lukoševičius. – Kaišiadorys, 2004. – 1 komp. diskas. – (CD-ROM). Pagrindinis leidinio rėmėjas – Lietuvos Respublikos kultūros ministerija

KAIŠIADORIŲ LIAUDIES MENO PARODA: katalogas / sudarė D. Tomkuvienė. – Kaišiadorys, 2003. – 40 p., iliustr.

Kataloge pristatomi 83 liaudies menininkai ir jų darbai, kurie buvo eksponuojami Kaišiadorių kultūros centre 2003 m. kovo 11–17 d.

Džiaugiamės, kad rengdami leidinius sutikome puikių bendraautorių ir pagalbininkų, negailėjusių laiko dažnai monotoniškam, tačiau prasmingam darbui ne tik rašant tekstus, bet ir redaguojant, tvarkant daugkartines korektūras, kuriant dizainą ir t. t. Leidinys – daugelio

žmonių pastangų vaisius, galutinį pavidalą įgaunantis spaustuvėje, todėl negalime nepaminėti kauniečių spaustuvės „Morkūnas ir Ko“, su kuria tekdavo dažnai bendradarbiauti ne tik mūsų muziejui, bet ir kaišiadoriečių literatų klubui „Gija“, rumšiškiečių „Nedėjai“ ir kitiems.

1998 m. pradėjus kaupti dokumentinę medžiagą iš pradžių muziejaus mokslinio archyvo pagrindą sudarė Lietuvos TSR kraštytyros draugijos Kaišiadorių rajono skyriaus, įsteigto 1962 m., sukaupta kraštotyrinė medžiaga (beveik 200 bylų), taip pat šio skyriaus veiklą nušviečianti medžiaga (79 bylos). Laikui bėgant, archyvas didėjo. Jame kaupiama ir saugojama archyvinė-kraštotyrinė medžiaga apie Kaišiadorių rajoną ir žymius rajono žmones (istorija, religija ir kulto pastatai, etnografija, kultūros paveldas, gamta, švietimas ir mokyklos, archeologija, literatūra, kultūra, sportas ir t. t.). Tai kraštotyrimai aprašai, dokumentai ir jų kopijos, fotografijų kopijos, išrašai, prisiminimai ir kt. Šiuo metu archyve saugoma apie 500 bylų. Sunumeruotos ir

suregistruotos archyvo apskaitos knygoje – 432 bylos.

Kaupti ir formuoti archyvą muziejaus darbuotojams aktyviai padeda ir kraštotyriminkai – žurnalistas Jonas Laurinavičius, inž. Antanas Paulauskas ir kiti. Jie mielai pasidalina ilgus metus kaupia istorine-kraštotyrine medžiaga, surinkta ne tik šiomis dienomis, laisvu nuo darbo metu, bet ir tais laikais, kai Kaišiadoryse dar nebuvo muziejaus.

Archyvo medžiaga skirta muziejaus reikmėms – parodų, leidinių, paskaitų rengimui. Ji skirta ir kitiems tyrinėtojams, kadangi vienas iš muziejaus mokslinio archyvo tikslų yra suteikti galimybę naudotis sukaupia medžiaga ieškantiems istorinės-kultūrinės informacijos.

Muziejaus biblioteka, kaip pagalbinis muziejaus padalinys, pradėta formuoti iškart po muziejaus įsikūrimo 1998 m. Jos tikslas yra kaupti leidinius, susijusius su muziejaus veiklos kryptimis – muziejininkyste, kraštotyra, archeologija, etnografija, istorija, daile ir pan. Biblioteka orientuota į profesinius muziejaus darbuotojų ir interesantų poreikius. Šiuo metu joje yra apie 700 knygų, brošiūrų, žurnalų ir laikraščių komplektų (inventorinėje knygoje – 588 knygų).

Bibliotekoje komplektuojami šiuo metu leidžiami Kaišiadorių rajono periodiniai leidiniai – laikraščiai „Atspindžiai“ ir „Kaišiadorių aidai“. Muziejaus bibliotekai padovanoti visuomeninio judėjimo „Lietuvos persitvarkymo sąjūdis“ Kaišiadorių rajono tarybos leisto laikraščio „Sąjūdis“ visi komplektai, taip pat padovanota

keliolika įrištų laikraščio „Į komunizmą“, anksčiau leisto Kaišiadorių rajone, komplektų.

Knygų lentynose didelę dalį užima enciklopedijos, žinynai, žodynai, įvairūs informacinio pobūdžio leidiniai, reikalingi muziejininkų darbui. Kaupiamos kraštotyriminės monografijos, knygos apie Lietuvos istoriją, etnografiją, tautosaką, istorijos ir kultūros paveldą, taip pat su Kaišiadorių regionu vienaip ar kitaip susijusių autorių grožinės literatūros kūriniai.

Knygos sugrupuotos pagal tematiką, kiekvienoje knygoje įrašant inventorinį numerį ir bibliografinį indeksą. Sudaryta knygų abėcėlinė ir tematinė bibliografinė kartoteka.

Aišku, šiuo metu muziejuje sukaupytų spaudinių rinkinys dar nėra pakankamas, tačiau tikimės, kad bėgant laikui jis išaugs ir taps neatskiriama Kaišiadorių žinybinių bibliotekų dalimi.

FOLKLORO ANSAMBLIAI

Kai kurie Kaišiadorių muziejui priklausantys folkloro ansambliai gyvuoja tik keletą metų, o „Verpeta“ jau ruošiasi savo „ketvirčio amžiaus“ jubiliejui. Dažniausiai ansambliuose dainuojamos šio krašto dainos, paimtos iš archyvų arba surinktos pačių ansamblių. Kolektyvai dažnai

koncertuoja įvairiuose Kaišiadorių rajono renginiuose, kalendorinių švenčių ir liaudiškų vakaronių metu. Ansambliai dalyvavo ir tokiuose respublikiniuose renginiuose, kaip Pasaulio lietuvių dainų šventė („Verpeta“ ir Ringailių kolektyvas – 1996 ir 2003 m., „Rudenėlis“ – 1996 m.).

Kaišiadorių folkloro ansamblis „Verpeta“

Ansamblis įsikūrė 1978 m. Ansamblio įkūrėjas ir vienas iš vadovų buvo A. Bernatonis. Kolektyve ilgus metus šoka, dainuoja B. Šalkauskienė, O. Mardosienė, V. Jankauskienė, Baltušnikienė, J. Dobilas. Koncertuota ne tik

Lietuvoje, bet ir Vokietijoje, Vengrijoje, Austrijoje, Prancūzijoje, Danijoje, Italijoje, buvusioje Čekoslovakijoje, Ispanijoje, Portugalijoje, „Baltica“ festivaliuose Vilniuje ir Rygoje, „Skamba skamba kankliai“ festivalyje Vilniuje. „Verpetoje“ šiuo metu yra 31 dalyvis. Jauniausiam ansambliui – 24 metai, vyriausiam – 72. 1983 m. išleista kasetė „Verpeta“, 2003 m. – kompaktinė plokštelė. Vadovė Valerija Jankauskienė. Ansambliui priklauso instrumentinė grupė, vadovaujama Vilmanto Kratavičiaus.

Kaišiadorių folkloro ansamblis „Rudenėlis“

Ansamblis įkurtas 1995 m. Kolektyvas organizuoja vakarones ir kalendorines šventes vyresnio amžiaus kaišiadoriečiams (ypač populiarios „Trijų karalių“ šventės-vakaronės), koncertuoja pensininkų klubo nariams ir kitur. Kolektyvo narių – 18, jų amžius svyruoja nuo 55 iki 88 metų. Groja armonika, barškaliuku, būgneliais. Vadovė Anelė Gaigalienė.

Kaišiadorių modernaus folkloro grupė

Grupė gyvuoja nuo 1991 m., šiuo metu ją lanko 10 Kaišiadorių V. Giržado vidurinės mokyklos moksleivių. Grojama fleita, saksofonu, sintezatoriumi YAMAHA, akordeonu, būgneliais, būgnu. Nuo 1994 m. organizuoja tradicinius advento vakarus, groja per Velykas ar kitas kalendorines šventes, liaudies vakarones. 2000 m. koncertavo Kaune M. Žilinsko dailės galerijoje, Rotušės aikštėje. 1994–1996 m. grupė tapo LRT respublikinio konkurso „Dainų dainelė“ laureatais, koncertavo LRT laidoje „Duokim garą“ (2001). Vadovas Česlovas Kriščiūnas.

Ringailių folkloro ansamblis

Ansamblis gyvuoja nuo 1982 m. Kolektyve – 15 narių. Koncertuota Vilniuje, Kaune, Maišiagaloje, Varėnoje, Prienuose, Lazdijuose. Dalyvauta festivalyje „Skamba skamba kankliai“. Ansamblio įrašai daryti Lietuvos radijo įrašų studijoje. Kol kas grojama tik vienu instrumentu – armonika. Vadovė Aldona Kamantauskienė.

Rumšiškių vyskupo A. Baranausko vidurinės mokyklos folkloro ansamblis

Ansamblis susikūrė 1992 m. Veikla – koncertai, vaidinimai, kalendorinių švenčių šventimas, kraštotyrinės medžiagos rinkimas ir tvarkymas, kūrybiniai darbai (lipdymas iš molio, darbai iš lino, šiaudų). Vaikai mokosi groti muzikos instrumentais – kanklėmis, lumzdeliais, skudučiais. Koncertai vyko Vilniuje, Kaune, Jonavoje, Kaišiadoryse. Bendradarbiaujama su Lietuvos liaudies buities muziejumi – tradicinės kultūros viktorinose, Sekminių, Užgavėnių ir kitose kalendorinėse šventėse. Vadovė Vita Braziulienė.

Žaslių folkloro ansamblis

Ansamblis susikūrė 2001 m. Ansamblyje – 11 žmonių, kurių amžius – nuo 30 iki 76 metų. Grojama kanklėmis, ritminiais instrumentais, akordeonu. Dalyvauta įvairiuose renginiuose: adventinėje vakaronėje Žasliuose, koncerte Motinos dienos, Joninės, derliaus šventėje. Vadovė Daiva Vitienė.

Kaišiadorių muziejaus internetinė svetainė www.kaisiadoriumuziejus.lt pradėjo veikti 2003 m. pradžioje. Nesant ekspozicinių patalpų tai puiki galimybė pristatyti muziejaus rinkinius ir parodas. Taip pat norėjome pateikti informaciją apie muziejų, jo veiklą. Internetinė svetainė yra puiki erdvė pateikti istorinę-kultūrinę informaciją apie miestą ir regioną kiekvienam, ieškančiam žinių apie Kaišiadoris ir norinčiam pažinti vietovės kultūrinį palikimą. Svetainės turinys grupuojamas į dvi pagrindines dalis. Pirmoje pateikiama informacija apie muziejų ir jo veiklą. Antroje – medžiaga apie Kaišiadoris, rajoną, jo žmones, vietovės kultūros istoriją ir paveldą. Naujienos ir kita aktuali

informacija pateikiama svetainės tituliniam puslapyje, istorinę medžiagą iliustruojame archyvinėmis ir dabartinėmis nuotraukomis. Internetinės svetainės pranašumas prieš spausdintą leidinį yra tas, kad čia galima greičiau pateikti turimą, papildyti ar pakeisti jau esamą informaciją, yra grįžtamasis ryšys su lankytojais.

Kaišiadorių muziejaus internetinė svetainė 8-ajame www čempionate (dailės, fotografijos, literatūros, kino ir kitų kultūros reiškinių kategorijoje) 2003 metais užėmė antrąją vietą. Buvo atsižvelgiama į bendrąją išvaizdą (dizainą), pateikiamos informacijos kokybę ir kiekį, informacijos aktualumą.

Pirmoji žinia apie muziejaus steigimą Kaišiadoryse buvo paskelbta Šiaulių kraštotyros draugijos leidime leidinyje „Gimtasai kraštas“ 1935 m. skyrelyje „Nauji muziejai“ – „Du nauju etnograf. pobūdžio muziejų steigia savivaldybės: Trakų apskr. sav-bė Kaišiadoryuose ir Onuškio val. sav-bė viršaičio A. Petrausko rūpesniu“.

Deja, savivaldybė muziejaus tuo laiku neįsteigė, o 1927 m. kun. N. Švogžlio-Milžino įrengta muziejinė ekspozicija parapijos salėje nustojo veikti iškart po karo. Atėjus N. Chruščiovui į valdžią SSRS gerokai laisvesnis tapo ir Lietuvos kultūrinis gyvenimas. Tai pastebima ir rajono mastu. 1958 m. sausio 29 d. rajono laikraštyje „Komunistiniu keliu“ pasirodė švietimo skyriaus pedagoginio kabineto vedėjo J. Juknevičiaus straipsnis „Saugokime senovės kultūros paminklus“. Štai keli sakiniai iš straipsnio: „Pertvarkius Lietuvos ūkį socialistiniais pagrindais, smarkiai keičiasi kaimo buitįs... Naujos statybos keičia kaimo vaizdą... Vykdamas naujas statybas, pravedant kelius ir juos tiesinant, kartais griaujami pilkapiai, kasamas žvyras senuose kapuose, nugriauamos brangios architektūrinės vertės skulptūros, drožiniai, kurie daug gali pasakyti apie artimesnę ar tolimesnę praeitį... Visa tai verčia susirūpinti senosios kultūros liekanų saugojimu ir rinkimu“. Kultūros paminklų saugotojai ir rinkėjai, autoriaus nuomone, turėtų būti apylinkių mokyklos. Vos po dviejų dienų – vasario 1 d. – pasirodo Kaišiadorių 1-osios vidurinės mokyklos mokytojo P. Balionio straipsnis „Platesnį kelia turizmui“. Autorius ragina rajono moksleivius eiti į turistinius žygius, kurių metu „mokiniai daug gali prisidėti renkant rajono istorinę-revoliucinę, etnografinę medžiagą, užregistruojant ar aprašant istorinius bei archeologinius paminklus, kurių yra nemaža ir mūsų rajone. O kokia yra plati darbo dirva mūsų mokyklų literatams! Surinkti ir aprašyti senovines dainas, pasakas, padavimus, smulkiają tautosaką – kilmus ir reikalingas darbas“. Pagal keliamus uždavinius tai greičiau būtų kraštotyros ekspedicijos, negu įprasti turistiniai žygiai, bet autorius tai įvardinti greičiausiai vengia dėl ideologinių paskatų. Idėjų yra, bet kaip jas reikėtų įgyvendinti? Kiek pašiepiamai autorius tęsia: „Turizmo propagandą turėtų ypač stiprinti rajono

Pionierių namai, kurių vadovai daugiau domisi stalo tenisu, negu turizmu. Ar ne laikas tenisą palikti Kaišiadorių miesto mokykloms, o imtis iniciatyvos turizmui vystyti...“. Tuo tarsi pasakoma, kad tautosaka ir senienos – didesnės vertybės. Galima pastebėti dar vieną dalyką – autorius, siūlydamas „tenisą palikti Kaišiadorių miesto mokykloms“, tarsi kviečia šiuo kilniu darbu užsiimti masiškai, ne tik mokyklose. Pabaigoje rašo: „Gal būtų tikslinga Kaišiadoryse prie Pionierių namų įkurti „Jaunųjų keliautojų klubą“, kuris padėtų vystyti turizmą, kraštotyros darbą, rinktų istorinę, tautosakinę, etnografinę medžiagą, o sukauptą patalpintų rajono muziejuje, kuris taip pat galėtų būti prie Pionierių namų ar rajono liaudies švietimo tiesioginėje priklausomybėje“. Pokaryje tai pirmasis pasiūlymas įkurti Kaišiadoryse muziejų.

1958 m. birželio 18 d. rajono laikraštyje buvo paskelbtas autoritetingas Kaišiadorių rajone vykusių Istorijos instituto etnografinės ekspedicijos vadovės A. Vyšniauskaitės straipsnis, kuriame aprašoma surinkta etnografinė medžiaga bei eksponatai ir kviečiama susirūpinti jų rinkimu ir saugojimu.

Sutapimas ar ne, bet tais metais turistinis sąjūdis Kaišiadorių rajone įgavo masinį pobūdį. Jau tų metų vasarą pasirodžiusiame straipsnyje (Červokas B. Plačiau vystykime turizmą mokyklose // Komunistiniu keliu. – 1958 m. birželio 21 d.) keliautojai vadinami turistais-kraštotyrininkais, taip nusakant jų žygių pobūdį. Kviečiama geriau pažinti savo apylinkes. Straipsnio autorius – Rumšiškų vidurinės mokyklos turistų būrelio vadovas – kaip pavyzdį pateikia Rumšiškės: „Daugelis moksleivių žino, kur yra Rumšiškės, bet kokias istorines praeities liekanas jos slepia savyje – žino reta kas“.

Pagaliau 1958 m. rudenį pasirodė Kaišiadorių vidurinės mokyklos turistų būrelio pirmininkės A. Urbonaitės straipsnis „Vasarą prisiminus (iš turisto bloknoto)“ (Komunistiniu keliu. – 1958 m. spalio 4 d.), kuriame pasakojama apie turistinius žygius: „Sekantį kartą patraukėm į Rumšiškės... Pakeliui į Rumšiškės mes rinkome tautosaką, aplankėme piliakalnius, o vieną iš jų „Kokalnį“ aprašėme ir išmatavome“. Turistams rūpėjo surinkti medžiagą apie tai, ko greit nebus – kitais metais, statant Kauno hidroelektrinę ir tvenkiant Nemuną,

Rumšiškų miestelio vieta kartu su „Kokalniu“ buvo užtvindyta. Po dar keleto žygių paminėjimo rašoma: „*Keliaudami mes surinkome daug archeologinių radinių, kuriuos padovanojom Vilniaus kraštotyros muziejui*“. Vargu ar šandien mes, gyvenantys tame krašte, kuriame rasti tie radiniai, juos galėtume pamatyti – kaip ir daugelį kitų, negrįžtamai iškeliavusių iš mūsų rajono. Jei sostinės gyventojui tai atrodo kaip paprasta puodo šukė ar titnago skeltė, mums – tai jau brangus ir svarbus gimtinės praeities liudininkas. Atsirado žmonių, kurie tai suprato. Kai po keleto metų Lietuvoje buvo įkurta kraštotyros draugija, šio judėjimo entuziastų radosi ir Kaišiadorių rajone. 1962 m. birželio 16 d. rajoniniame laikraštyje „Į komunizmą“ paskelbta apie tai, kad įvyks pirmasis rajono kraštotyrininkų susirinkimas. Kraštotyros draugijos organizacinio komiteto pirmininkas J. Juknevičius greta esančiame straipsnyje „Saugokime kultūros paminklus“ kaip vieną iš kraštotyrininkų tikslų nurodo muziejaus steigimą: „*Tam, kad visas kultūrinės vertybės surinktume, sukaupume vienoje vietoje ir apsaugotume jas nuo sunykimo, reikia Kaišiadoryse įkurti kraštotyros muziejų*“. Naujai įkurtos Kraštotyros draugijos Kaišiadorių skyriaus nariai ėmė sparčiai rinkti eksponatus dar neatidarytam Kaišiadorių muziejui. Jau po trejų metų paskelbtame straipsnyje (Daminaitis V. Pasiekimai ir spragos // Į komunizmą. – 1965 m. spalio 30 d.) rašoma: „*draugijos rajono skyriaus taryba jau turi sukaupusi nemažą įdomių eksponatų. Tačiau jie kol kas guli spintose, laikomi pas atskirus kraštotyrininkus, ir su jais neturi galimybės susipažinti rajono darbo žmonės*“. Dar kartą daroma išvada, kad „*Kaišiadoryse būtina įsteigti visuomeninį kraštotyros muziejų*“. Straipsnyje išreikšta viltis, kad jau ateinančiais metais (1966) Kaišiadoryse pradės veikti visuomeninis kraštotyros muziejus. Deja, toks muziejus tuo metu taip ir nebuvo įkurtas, nors, kaip paaiškėja iš 1968 m. paskelbto V. Bukausko straipsnio „Didelio darbo pradžia“ (Į komunizmą. – 1968 m. lapkričio 16 d.), muziejui „*vienu metu net visuomeninis direktorius buvo paskirtas*“. Pasirodo, kad „*vis dar neišsprendžiamas patalpų klausimas*“. Galima tik numanyti,

kad „patalpų klausimas“ nebuvo ta tikroji kliūtis, trukdanti muziejaus įsteigimui. Greičiausiai būta ir kitų motyvų. Tolesni muziejaus kūrimo klausimai tiesiogiai priklausė nuo politinių motyvų.

1968 m., kaip matome iš aukščiau minimo V. Bukausko straipsnio, kiekvienoje rajono mokykloje jau veikia jaunųjų kraštotyrininkų būreliai. „*Jų veiklos rezultatai labai ryškiai atsispindėjo ir parodoje, į kurią pateko tik labai maža dalis eksponatų, surinktų mūsų rajone*“. Pažymima, kad šie eksponatai „*prašyte prašosi į muziejų*“. Kadangi tuo metu taip ir nebuvo įkurtas valstybinis muziejus, visi šie daiktai negrįžtamai pradingo ir kraštotyrininkų darbas nuėjo veltui.

Politinio atšilimo epocha baigėsi tik 1968 m., po to sustiprėjo partinė kultūros cenzūra. Per šį aštuoniolikos metų laikotarpį (1969–1987 m.), iki pat M. Gorbačiovo pradėtos pertvarkos rajono laikraštyje pasirodė vos du straipsniai (1980 ir 1983 m.), nedrąsiai keliantys klausimą apie muziejaus steigimą.

Lietuvoje prasidėjus Atgimimui vėl pradėtas kelti muziejaus klausimas – žurnalisto ir kraštotyrininko J. Laurinavičiaus 1988 ir 1989 m. paskelbti straipsniai visuomenei vis primindavo, kad Kaišiadorys dar neturi savojo muziejaus. Per 1990 m. J. Laurinavičius rajoniniame laikraštyje paskelbė šešis straipsnius, kuriuose daugiau ar mažiau kalbama ir apie muziejaus būtinumą. Ir štai 1991 m. balandžio 20 d. „Kaišiadorių aiduose“ pasirodo J. Laurinavičiaus pokalbis su vienu iš Kaišiadorių muziejaus kūrimo iniciatorių A. Bernatonių apie Kaišiadorių krašto muziejaus kūrimą – paskelbta, kad muziejus ką tik įkurtas. Deja, šis muziejus taip ir nepradėjo veiklos. Formaliai veikęs dvejis metus, 1993 m. vasarą muziejus reorganizuotas į Kaišiadorių etninės kultūros centrą. Patvirtintuose nuostatuose rašoma, kad „*...centras yra savarankiška kultūros ir švietimo įstaiga, įkurta reorganizuojant besikuriantį Kaišiadorys krašto muziejų, ir, susiklosčius palankiai ekonominei situacijai, vėl gali būti pertvarkytas į Kaišiadorių krašto muziejų*“. Toks muziejus buvo įkurtas po penkerių metų. Toliau pateikiamos bibliografinės nuorodos grupuojamos į dvi dalis – iki ir nuo Kaišiadorių muziejaus įkūrimo.

APIE MUZIEJAUS KŪRIMĄ KAIŠIADORYSE 1935–1998 M.

1. Nauji muziejai (Kronika) // Gimtasai kraštas. – 1935 liepa–gruodis, 3-4 (7-8).
2. Balionis P. Platesnį kelią turizmui // Komunistiniu keliu. – 1958, vasario 1, p. 4.
3. Juknevičius J. Saugokime senovės kultūros paminklus // Komunistiniu keliu. – 1958, sausio 29, p. 4.
4. Vyšniauskaitė A. Rinkime ir saugokime buitines bei kultūros paminklus // Komunistiniu keliu. – 1958, birželio 18, p. 2, 3.
5. Juknevičius J. Saugokime kultūros paminklus // Į komunizmą. – 1962, birželio 16, p. 4.
6. Daminaitis V. Pasiekimai ir spragos // Į komunizmą. – 1965, spalio 30, p. 4.

7. Laurinavičius J. Tų dienų šlovė // Į komunizmą. – 1966, rugpjūčio 30, p. 2-3.
8. Bukauskas V. Didelio darbo pradžia // Į komunizmą. – 1968, lapkričio 16, p. 3.
9. Ulozaitė N. Išsaugoti – rytdienai // Į komunizmą. – 1980, gruodžio 30, p. 2.
10. Červokas B. Nepamiršti, išsaugoti // Į komunizmą. – 1983, gruodžio 1, p. 3.
11. Laurinavičius J. Kada Kaišiadoryse bus kraštotyros muziejus? // Į komunizmą. – 1988, spalio 6, p. 3.
12. Laurinavičius J. Ką veiks mūsų kraštotyrininkai? // Kaišiadorių aidai. – 1989, liepos 4, p. 3.
13. Kalniškis B. „Ar turėsime kraštotyros muziejų?“ // Kaišiadorių aidai. – 1990, vasario 3, p. 2.
14. Laurinavičius J. Ar bus žydų buities muziejus? // Kaišiadorių aidai. – 1991, rugsėjo 14, p. 4.
15. Laurinavičius J. Ar turėsime kraštotyros muziejų? // Kaišiadorių aidai. – 1990, sausio 16, p. 2.
16. Laurinavičius J. Dėl kraštotyros muziejaus // Kaišiadorių aidai. – 1990, lapkričio 8, p. 2, 4.
17. Laurinavičius J. Kaišiadorių senienų muziejus // Kaišiadorių aidai. – 1990, liepos 19, p. 3.
18. Muziejaus pradžia // Kaišiadorių aidai. – 1991, balandžio 20.
19. Anužis A. Kaip Kaišiadoryse buvo kuriamas muziejus // Tiesa. – 1993, rugsėjo 16.
20. Laurinavičius J. Etninės kultūros centras reorganizuotas į Kaišiadorių muziejų // Kaišiadorių aidai. – 1998, birželio 2, p. 2.

APIE KAIŠIADORIŲ MUZIEJŲ 1998–2003 M.

1. Kuriasi Kaišiadorių muziejus // Kaišiadorių aidai. – 1998, spalio 9, p. 4.
2. Laurinavičius J. Koks turėtų būti Kaišiadorių muziejus // Kaišiadorių aidai. – 1998, lapkričio 6, p. 2.
3. Lukoševičius O. Kaišiadorių muziejus // Muziejininkystės biuletenis. – 1999, Nr. 1 (1-2), p. 10.
4. Brangus kiekvienas daiktas – mūsų vietovės praeities liudininkas // Kaišiadorių aidai. – 2000, gegužės 23, p. 2.
5. Laukaitis J. Apie šandienos aktualijas kultūros įstaigose // Kaišiadorių aidai. – 2000, liepos 11, p. 5.
6. Kmeliauskienė L. Dėmesys kultūrai. (Rajono taryboje) // Kaišiadorių aidai. – 2001, vasario 16, p. 2.
7. Miškinienė S. Restauratoriai „gaivino“ eksponatus // Atspindžiai. – 2001, liepos 6, p. 5.
8. Talkininkai Kaišiadorių muziejuje (Iš visur. Apie viską) // Kaišiadorių aidai. – 2001, liepos 20, p. 2.
9. Finansinė parama – muziejininkams (Rajono valdyboje) // Kaišiadorių aidai. – 2002, rugsėjo 3, p. 2.
10. Muziejaus veikla nuolat plėtėja // Kaišiadorių aidai. – 2002, vasario 12, p. 4.
11. Suslavičienė R. Kaišiadorių muziejus garsėja respublikoje // Atspindžiai. – 2002, balandžio 12, p. 3.
12. Suslavičienė R. Kultūra neturėtų būti podukra // Atspindžiai. – 2002, spalio 8, p. 2, 3.
13. Suslavičienė R. Savo krašto istoriją kurs patys // Atspindžiai. – 2002, balandžio 5, p. 3.
14. Verti pagyrimo (Iš visur. Apie viską) // Kaišiadorių aidai. – 2002, vasario 26, p. 2.
15. Dagys R. Kultūros įstaigų plėtros klausimais // Kaišiadorių aidai. – 2003, birželio 13, p. 1.
16. Kaišiadorių muziejus (Vizitinė kortelė. Kultūrinio gyvenimo priedas „Kultūros priemenė“) // Atspindžiai. – 2003, sausio 28, p. 9.
17. Projektai // Atspindžiai. – 2003, vasario 7, p. 2.
18. Šimkūnienė V. Posėdyje buvo prašoma kultūrai ir švietimui suteikti prioritetą // Atspindžiai. – 2003, birželio 13, p. 3, 5.
19. Valdonis J. Kaišiadorių muziejui – penkeri // Kaišiadorių aidai. – 2003, birželio 3, p. 2.
20. Žilčiauskaitė L. Kaišiadorių muziejaus folkloriniai ansambliai (kultūrinio gyvenimo priedas „Kultūros priemenė“) // Atspindžiai. – 2003, sausio 28, p. 10.
21. „Atspindžių“ kultūrinio gyvenimo priedas „Kultūros priemenė“, skirtas Kaišiadorių muziejaus 5 metų sukakčiai // Atspindžiai. – 2003, gruodžio 5, p. 3-6.
22. Šeduikis N. Muziejui banko rūmai? // Kaišiadorių aidai. – 1999, kovo 2, p. 3.
23. Valdonis J. Kur įsikurti Kaišiadorių muziejui? // Kaišiadorių aidai. – 1999, vasario 12, p. 8.
24. Kavaliauskas P. Valdovų rūmai Kaišiadoryse // Kaišiadorių aidai. – 2002, liepos 30, p. 5.
25. Kazlauskas P. Žvilgsnis į ateitį // Kaišiadorių aidai. – 2002, rugpjūčio 9, p. 1, 6.
26. Laurinavičius J. Dėl Kaišiadorių muziejaus naujų patalpų reikalai pajudėjo (Rajono taryboje) // Kaišiadorių aidai. – 2002, liepos 23, p. 1, 2.
27. Suslavičienė R. Po nepasitikėjimo ženklų // Atspindžiai. – 2002, liepos 30, p. 1.
28. Vyšniauskas J. Ar Kaišiadorių muziejus turės naujas patalpas? // Kaišiadorių aidai. – 2002, liepos 19, p. 4.
29. Laurinavičius J. Kada bus Kaišiadorių muziejaus įkurtuvės? // Kaišiadorių aidai. – 2003, vasario 18, p. 2.
30. Iš Hansabanko perkamas pastatas, bet ne muziejui // Kaišiadorių aidai. – 2003, birželio 24, p. 2.
31. Sudie, svajone apie muziejų! // Atspindžiai. – 2003, liepos 15, p. 1, 2.

Patalpos

22. Šeduikis N. Muziejui banko rūmai? // Kaišiadorių aidai. – 1999, kovo 2, p. 3.
23. Valdonis J. Kur įsikurti Kaišiadorių muziejui? // Kaišiadorių aidai. – 1999, vasario 12, p. 8.
24. Kavaliauskas P. Valdovų rūmai Kaišiadoryse // Kaišiadorių aidai. – 2002, liepos 30, p. 5.
25. Kazlauskas P. Žvilgsnis į ateitį // Kaišiadorių aidai. – 2002, rugpjūčio 9, p. 1, 6.
26. Laurinavičius J. Dėl Kaišiadorių muziejaus naujų patalpų reikalai pajudėjo (Rajono taryboje) // Kaišiadorių aidai. – 2002, liepos 23, p. 1, 2.
27. Suslavičienė R. Po nepasitikėjimo ženklų // Atspindžiai. – 2002, liepos 30, p. 1.
28. Vyšniauskas J. Ar Kaišiadorių muziejus turės naujas patalpas? // Kaišiadorių aidai. – 2002, liepos 19, p. 4.
29. Laurinavičius J. Kada bus Kaišiadorių muziejaus įkurtuvės? // Kaišiadorių aidai. – 2003, vasario 18, p. 2.
30. Iš Hansabanko perkamas pastatas, bet ne muziejui // Kaišiadorių aidai. – 2003, birželio 24, p. 2.
31. Sudie, svajone apie muziejų! // Atspindžiai. – 2003, liepos 15, p. 1, 2.

Laikinosios ekspozicijos. Parodos

32. Laukaitis J. „Iš Šventosios žemės – į visas tautas“ // Kaišiadorių aidai. – 1999, lapkričio 26, p. 1.
33. Laurinavičius J. Pirmoji ekspozicija, besišaukianti paramos // Kaišiadorių aidai. – 1999, lapkričio 23, p. 2.
34. Lukoševičius O. Laukiame visų akcijoje „Praradimo grėsmė“ // Kaišiadorių aidai. – 1999, lapkričio 16, p. 1.
35. Šimkūnienė V. Praradimo grėsmė // Atspindžiai. – 1999, lapkričio 26, p. 3.
36. Laurinavičius J. Visuomenė – muziejams, muziejai – visuomenei // Kaišiadorių aidai. – 2000, gegužės 30, p. 2.
37. Miškinienė S. Startuoja nauji mokslo metai // Atspindžiai. – 2000, rugsėjo 1, p. 3.
38. Valdonis J. Iškilmingai paminėta Vasario 16-oji // Kaišiadorių aidai. – 2000, vasario 22, p. 2.
39. Šimkūnienė V. Visuomenė – muziejams // Atspindžiai. – 2000, gegužės 23, p. 1, 4.
40. Valdonis J. Ekspozicija vyskupijos kurijoje // Kaišiadorių aidai. – 2001, rugsėjo 4, p. 2.
41. Suslavičienė R. Prisiminti ir atsiremti // Atspindžiai. – 2002, vasario 22, p. 3.
42. Kaišiadorių muziejus... (Kronika) // Lietuvos muziejai. – 2003, Nr. 1, p. 77.
43. Laurinavičius J. Šventinė liaudies meno paroda Kaišiadoryse // Kaišiadorių aidai. – 2003, kovo 14, p. 3.
44. Rajono menininkai pakvies į parodą (kultūrinio gyvenimo priedas „Kultūros priemenė“ // Atspindžiai. – 2003, sausio 28, p. 9.
45. Suslavičienė R. Pasimatymas su Angelu (kultūrinio gyvenimo priedas „Kultūros priemenė“) // Atspindžiai. – 2003, kovo 25, p. 9, 11.

Leidyba

46. Karužaitė D. Apie Kaišiadorių miestą ir apylinkes // Kaišiadorių aidai. – 1999, liepos 2, p. 2.
47. Laurinavičius J. Pristatyta Vinco Lozoraičio knyga // Kaišiadorių aidai. – 1999, gruodžio 28, p. 2.
48. Pajautis J. Meilė gimtinei – tikroji, neblėstanti... // Kaišiadorių aidai. – 1999, gruodžio 10, p. 2.
49. Suslavičienė R. Knygos gimimo šventė // Atspindžiai. – 1999, gruodžio 31, p. 3.
50. Valdonis J. Kaišiadorių muziejaus knyga // Kaišiadorių aidai. – 1999, rugsėjo 3, p. 2.
51. 2000-ųjų sutikimui // Atspindžiai. – 1999, gegužės 11, p. 2.
52. Laukaitis J. Gyvenviečių žinynas // Kaišiadorių aidai. – 2000, spalio 27, p. 4.
53. Makarevičiūtė M. Rengiamos monografijos (Kraštotyrininkų veikla) // Kaišiadorių aidai. – 2000, lapkričio 7, p. 1.
54. Abromavičius S. Didelis ir prasmingas darbas // Atspindžiai. – 2001, lapkričio 27, p. 6.
55. Finansuoti kultūros projektai // Atspindžiai. – 2001, vasario 23, p. 2, 4.
56. Laurinavičius J. Graži kultūros šventė // Kaišiadorių aidai. – 2001, spalio 26, p. 2.
57. Laurinavičius J. Kaišiadorių gyvenviečių žinynas // Gimtinė. – 2001, gruodžio 1–31, p. 8.
58. Laurinavičius J. Tylus Rolando Gustaičio žygdarbis // Kaišiadorių aidai. – 2001, spalio 23, p. 2.
59. Mikelevičius A. Mičiūnų „krikštynos“ // Atspindžiai. – 2001, lapkričio 27, p. 6.
60. Paškevičius K. Apie R. Gustaičio knygą „Kaišiadorių rajono gyvenviečių žinynas“ // Gimtinė. – 2001, lapkričio 1–30, p. 12.
61. Praėjusį trečiadienį Kaišiadorių muziejuje... // Atspindžiai. – 2001, spalio 9, p. 3.
62. „Siratos“ sūnus Antanas. Šnipeliai // Atspindžiai. – 2001, gruodžio 14, p. 5.
63. Suslavičienė R. Knyga, kuri reikalinga mums visiems // Atspindžiai. – 2001, spalio 12, p. 3, 5.
64. Žinyno leidėjų žodis // Atspindžiai. – 2001, lapkričio 27, p. 6.
65. Kaišiadorių muziejus (Kaleidoskopas) // Atspindžiai. – 2002, rugsėjo 10, p. 1, 4.
66. Knyga apie Kruonį // Atspindžiai. – 2002, rugsėjo 3, p. 2.
67. Laurinavičius J. „Kaišiadorių rajono kraštotyrinė bibliografija“ // Kaišiadorių aidai. – 2002, balandžio 19, p. 4.
68. Lukoševičius O. Kviečiame apsilankyti // Atspindžiai. – 2002, kovo 22, p. 3.
69. Suslavičienė R. Visas rajonas kišenėje // Atspindžiai. – 2002, balandžio 5, p. 5.
70. Lietuvos parodų centre – kaišiadoriečių leidiniai // Kaišiadorių aidai. – 2003, vasario 28, p. 2.
71. Lukoševičius O. Apie knygas ir muziejų („Atspindžių“ kultūrinio gyvenimo priedas „Kultūros priemenė“) // Atspindžiai. – 2003, vasario 18, p. 10.
72. Suslavičienė R. Kaišiadoriečių knygas pirkto glėbiais (Laiko ratai) // Atspindžiai. – 2003, kovo 4, p. 9.
73. Suslavičienė R. Kaišiadoriečių leidybinė veikla išsina į platų pasaulį („Atspindžių“ kultūrinio gyvenimo priedas „Kultūros priemenė“) // Atspindžiai. – 2003, vasario 18, p. 9.
74. Suslavičienė R. „Skaitykim ir duokim vaikams skaityti...“ // Atspindžiai. – 2003, rugsėjo 2, p. 3.
75. Tremtinių atsiminimų rinkinys // Kaišiadorių aidai. – 2003, liepos 29, p. 2.
76. Žilionytė V. Mugėje lydėjo sėkmė // Atspindžiai. – 2003, vasario 28 p. 1, 2.
77. „Kaišiadorių krašto žmonės“ – Vilniuje // Kaišiadorių aidai. – 2003, birželio 24, p. 2.
78. Gustaitis R. Ruošama knyga apie Kaišiadorių rajono žydus (kultūrinio gyvenimo priedas „Kultūros priemenė“) // Atspindžiai. – 2003, rugsėjo 30, p. 6.

Internetinė svetainė

79. Internetė – Kaišiadorių muziejaus svetainė (kultūrinio gyvenimo priedas „Kultūros priemenė“) // Atspindžiai. – 2003, kovo 25, p. 11.
80. Muziejaus svetainei – antroji vieta // Kaišiadorių aidai. – 2003, rugpjūčio 8, p. 4.

Edukacinė veikla. Paskaitos. Renginiai

81. Morkūnaitė J. Baroko dailininko dirbtuvėje // Atspindžiai. – 1999, lapkričio 5, p. 3, 8.
82. Pabiržytė M. Istorija prasideda nuo gimtinės // Kaišiadorių aidai. – 1999, gegužės 18, p. 3.
83. Kaišiadorių diena Kaune // Atspindžiai. – 2000, balandžio 28, p. 1.
84. Šimkūnienė V. „Gimtoji kalba – tautos gyvasis vanduo“ // Atspindžiai. – 2000, gegužės 12, p. 3.
85. Laurinavičius J. Pristatyta knyga „Kaukinės draustinis“ // Kaišiadorių aidai. – 2001, vasario 27, p. 2.
86. Laurinavičius J. Kaišiadoriečiai pas savo kraštiečius Vilniuje // Kaišiadorių aidai. – 2002, balandžio 1, p. 7.
87. Laurinavičius J. Kalba gimtoji lūposna įdėta // Kaišiadorių aidai. – 2002, gegužės 17, p. 4.
88. Suslavičienė R. Šeštadienis „Po vežimu“ // Atspindžiai. – 2002, gegužės 24, p. 3, 4.
89. Šimkūnienė V. Leidinio pradžia – mokinių rankose // Atspindžiai. – 2002, birželio 25, p. 3, 6.
90. Venskienė A. Kaišiadorių muziejus sukvietė „Po vežimu“ // Kaišiadorių aidai. – 2002, gegužės 24, p. 4.
91. Grigonienė D. Žodis – mums dovanotas stebuklas // Kaišiadorių aidai. – 2003, gegužės 23, p. 3.
92. Kursevičienė Ž. Istorijos dienos Žiežmariuose // Kaišiadorių aidai. – 2003, kovo 18, p. 8.
93. Račkauskaitė L. Vasaros vaikų stovykla „Aitvarai“ // Atspindžiai. – 2003, liepos 8, p. 6.
94. Suslavičienė R. Baltos lankos, juodos avys... // Atspindžiai. – 2003, gegužės 13, p. 11, 12.

Ekspوناتai. Archyvas

95. Laurinavičius J. Fortepijonas, kuriuo skambino Konradas Kaveckas // Kaišiadorių aidai. – 1999, gruodžio 14, p. 5.
96. Vertinga dovana // Atspindžiai. – 1999, lapkričio 30, p. 2.
97. Laukaitis J. 5 tūkstančiai eksponatų // Kaišiadorių aidai. – 2000, spalio 27, p. 4.
98. Abromavičius S. Dar kartą apie raštininkų mokyklą Rumšiškėse // Kaišiadorių aidai. – 2001, lapkričio 13, p. 7.
99. Koplytstulpis (Iš visur. Apie viską) // Kaišiadorių aidai. – 2001, lapkričio 16, p. 2.
100. Valdonis J. Žiežmariai: kadais ir dabar // Kaišiadorių aidai. – 2001, vasario 16, p. 1.
101. Gustaitienė-Latvytė N. Holokaustas Trakų apskrityje. – Vilnius, 2002.
102. Gustaitis R. Apie vieną nuotrauką (kultūrinio gyvenimo priedas „Kultūros priemenė“) // Atspindžiai. – 2003, rugsėjo 30, p. 6.

Tyrimai. Publikacijos

103. Dagys R. Dėl Kaišiadorių vietovardžio kilmės // Kaišiadorių aidai. – 2000, balandžio 11, p. 3.
104. Gustaitis R. Dėl Kaišiadorių vietovardžio kilmės // Voruta. – 2000, balandžio 1, p. 6.
105. Gustaitis R. Kaišiadorių vietovardžio kilmė. – Atspindžiai. – 2000, birželio 30, p. 3.
106. Gustaitis R. Nauji faktai apie kun. Kazimierą Daukšą // Voruta. – 2000, rugpjūčio 19, p. 8.
107. Klimka L. Kraštotyrininkų veikla ir leidiniai // Literatūra ir menas. – 2000, gruodžio 8, p. 6.
108. Gustaitis R. Kaip vadinsime Žaslių geležinkelio stotį? // Atspindžiai. – 2001, liepos 3, p. 4.
109. Gustaitis R. Kaišiadorys P. Stolyfino dukters prisiminimuose // Atspindžiai. – 2001, vasario 27, p. 6.
110. „Kaišiadorys: gamtos ir kultūros paveldas“ (Iš visur. Apie viską) // Kaišiadorių aidai. – 2001, lapkričio 16, p. 2.
111. Balčiūnaitė M. Pristatyta knyga „Kaišiadorys: gamtos ir kultūros paveldas“ // Kaišiadorių aidai. – 2002, kovo 19, p. 2.
112. Gustaitis R. Žaslių suaktyvė // Atspindžiai. – 2002, liepos 19, p. 5.
113. Laukaitis J. „Žasliai“ // Kaišiadorių aidai. – 2002, rugpjūčio 2, p. 2.
114. Rengiama monografija apie Rumšiškės // Kaišiadorių aidai. – 2002, birželio 14, p. 2.
115. Suslavičienė R. Švento Antano atlidai sukviečia į gimtinę // Atspindžiai. – 2002, birželio 14, p. 4, 5.
116. Žaslių seniūnija išleido knygėlę // Atspindžiai. – 2002, rugpjūčio 20, p. 6.
117. Žilniauskaitė L. Videofilmai apie Kaišiadorių rajoną (kultūrinio gyvenimo priedas „Kultūros priemenė“) // Atspindžiai. – 2003, vasario 18, p. 11.

PADĖKA

Beveik visi muziejaus eksponatai – padovanoti, todėl muziejaus darbuotojų ir Kaišiadorių savivaldybės vardu norime visiems padėkoti ir paminėti nors dalį iš Jūsų. Eksponatus dovanojo:

Stanislovas Abromavičius	Česlovas Kriščiūnas	Kun. Bernardas Vidas Sajeta
Vladas Adomavičius	Virginija Kudaševičienė	Zenonas Sakalauskas
Kun. Mykolas Balnys	Marytė Kurgonienė	Mjr. Gintaras Semėnas
Marytė Baltrušaitytė	Joana Kurmilavičienė	Rimutė Sinkevičienė
Domicelė Banevičienė	Vytautas Lapinskas	Irena Skurvydienė
Rema Bartkienė	Jonas Laurinavičius	Jadvyga Stanislauskienė
Vladas Belekevičius	Jonas Lelešius	Aleksandra Stankevičienė
Stanislovas Bernikas	Antanas Leščinskas	Marijona Stankevičienė
Laimutė Dainauskienė	Povilas Leščinskas	Aleksandras Stasiūnas
Bronius Dakanis	Alius Lisauskas	Kun. Juozas Stasiūnas
Birutė Dastikienė	Viktorija Malinauskienė	Mons. Vytautas Kazimieras Sudavičius
Genovaitė Daunorienė	Daiva Maciulevičienė	Kun. Romualdas Šalčiūnas
Vytautas Diržys	Irutė Maciulevičienė	Pranciška Šalkauskienė
Anelė Gaigalienė	Pranas Matonis	Egidijus Šatavičius
Kun. Pranciškus Genevičius	Vysk. Juozapas Matulaitis	Arnoldas Škimelis
Egidijus Grajauskas	Domicelė Melkūnienė	Antanina Švabaitė
Genovaitė Grikšaitytė	Elenutė Milevičiūtė	Angelė Tadarauskienė
Marijonas Grinkevičius	Natalija Miliūtė	Jadvyga Tėberienė
Danutė Gudalienė	Aldona Mitkuvienė	Marijona Urlikienė
Genutė Gumbienė	Sigitas Morkūnas	Anelė Uždravienė
Kęstutis Jakelis	Anelė Morkūnienė	Vikentijus Velička
Lina Janauskienė	Marijona Našlėnienė	Pranas Venskus
Elena Jonaitienė	Aldona Naudžiūnaitė	Erlanda Vitkauskienė
Kun. Jonas Jonys	Eglė Paškevičiūtė	Vitalija Gražina Vozbutaitė
Marijona Kalaušienė	Elena Paulauskaitė	Danutė Zelenkauskienė
Aldona Kamantauskienė	Antanas Paulauskas	Pranciška Žakevičienė
Sonata Kapačinskienė	Kazimieras Petkevičius	Gintautas Žalėnas
Marijona Kasparienė	Stanislava Pilkienė	Algirdas Žalnierius
Rita Kavaliauskienė	Kun. Vincas Pinkevičius	Rožė Žalnieriūnienė
Petras Kazlauskas	Ignas Prakapas	Marijona Žaltauskienė
Genovaitė Koklevičienė	Ona Pukalskienė	Jonas Žižliauskas
Angelė Korsakienė	Juozas Rimkus	Regina Žulienė
Jonas Kralikauskas	Algimantas Ruzgas	ir kiti
Timofėjus Krasauskas	Regina Sadauskienė	

Taip pat norėtume padėkoti įstaigoms, padėjusioms įsigyti ir tvarkyti eksponatus – P. Gudyno muziejinių vertybių restauravimo centrui, Lietuvos kultūros paveldo centrui, Maironio lietuvių literatūros muziejui, Jonavos krašto muziejui ir kitiems.

*Kaišiadorių muziejaus kolektyvas 2003 m.
Sėdi (iš kairės) –
vyriausioji fondų saugotoja Diana Tomkuvienė,
direktorius Olijardas Lukoševičius,
stovi – muziejininkas Rolandas Gustaitis,
sekretorė-laborantė Jūratė Jonaitytė,
vyriausioji buhalterė Genovaitė Bičkauskienė,
muziejininkė Lina Žižliauskaitė,
vairuotojas Jonas Bačiulis*

Ka-162 **Kaišiadorių muziejus: 1998–2003** / sudarė
O. Lukoševičius. – Kaišiadorys : Kaišiadorių muziejus,
2003. – 80 p. : 148 iliustr.

ISBN 9986-646-24-3

Knygoje pristatomas Kaišiadorių muziejus, jo veikla ir
rinkiniai. Išleista muziejaus penktųjų įkūrimo metinių
proga.

Maketavo Marju Šlapikienė
Tekstą rinko Jūratė Jonaitytė
2003-12-30. 5 sp. I. Tiražas 400 egz. Užsakymas 2-817.
Kaišiadorių muziejus, Gedimino g. 85, LT-4230 Kaišiadorys.
Tel. (8~346) 54 141, faks. (8~346) 53 886,
www.kaisiadoriumuziejus.lt.
Spaustuvė „MORKŪNAS ir Ko“, Draugystės g. 17, LT-3031 Kaunas.